

APOSTOLUL

REVISTA CADRELOR DIDACTICE

Editată de Sindicatul din Învățământ și Cercetare Neamț

SERIE NOUĂ, ANUL XXII, NR. 229

<http://apostolul.slineamt.ro>

februarie
2020

In memoriam Titu Maiorescu

• 180 de ani de la naștere

Titu Liviu Maiorescu, (n. 15 februarie 1840, Craiova – d. 18 iunie 1917, București), a fost un academician, avocat, critic literar, eseist, estetician, filosof, pedagog, politician și scriitor român, prim-ministru al României între 1912 și 1914, ministru de interne, membru fondator al Academiei Române, personalitate remarcabilă a României sfârșitului secolului al XIX-lea și începutului secolului XX. Maiorescu este autorul celebrei teorii sociologice a formelor fără fond, baza Junimismului politic, sufletul nemuritoarelor *Convorbiri literare* și „piatra de fundament” pe care s-au construit operele lui Mihai Eminescu, Ion Creangă, Ion Luca Caragiale sau Ioan Slavici. (Red.)

„Influența lui Maiorescu a lucrat în sensul temeiniciei: A descurajat mediocritatea și a făcut imposibilă farsa culturală. Reputațiile dărmate de el nu s-au mai putut reface. Admirăm și astăzi verbul lui critic, sobru și incisiv, demnitatea lui polemică de la care nu s-a abătut niciodată, prin evitarea oricărui atac personal, prin menținerea în singurul plan al ideilor. Acțiunea criticii culturale a lui Maiorescu a fost salubă. Mi se pare netăgăduit că, dacă opera și acțiunea lui n-ar fi existat, ar fi lipsit un factor prețios din dezvoltarea modernă a literaturii și culturii noastre. Direcția și progresul nostru au trecut și prin Maiorescu”.

Tudor VIANU

„Tot ceea ce înseamnă progres și modernizare, în spiritul european al vremii, i se datorează: în organizarea școlilor, în reformarea limbii, în așezarea creației literare pe principiile ferme și roditoare ale esteticului, în dinamizarea forțelor creatoare ale neamului pentru elaborarea unor valori spirituale autentice și durabile. Era înzestrat de la natură și de la Dumnezeu cu o mare inteligență și cu o

(continuare în pag. 2)

Lungul drum al legii spre lumină

• Interviu cu dl. Gabriel Ploscă, președintele Sindicatului din Învățământ Neamț

— Oricât te-ai feri de trănăneala veninoasă a cotidianului, n-ai cum să nu observi că în ultima vreme sarabanda politică și-a intensificat ritmul: guvernele se schimbă mai des ca anotimpurile, puterea a devenit un cartof fierbinte pe care politicienii și-l pasează unii altora, pensionarii sunt acuzați că iau alocația de la gura copiilor, iar parlamentarii pupă fără nici o jenă exact locul unde au scuipat ieri. Se pare, totuși, că traversăm o perioadă în care munca desfășurată în timp de sindicate, unele dintre inițiativele lor legislative, încep să se finalizeze, în mod neașteptat.

— Aș dori să informez colegii noștri că în ultima vreme, în plan legislativ, s-au întâmplat câteva lucruri deosebite. Sunt lucruri care ne bucură, dar ne și întristează în egală măsură, din cauza obstrucționărilor gratuite practicate de anumite forțe sau grupări. Astfel, în data de 3 februarie 2020, Senatul a votat inițiativa legislativă plecată de la Federația Sindicatelor Libere din Învățământ, privind protecția cadrelor didactice. Acest act normativ care, corect, se intitulează *Legea privind Măsurile de protecție a personalului didactic de predare, de conducere, de îndrumare și control din învățământul preuniversitar în îndeplinirea atribuțiilor specifice funcției* are prevăzut, la articolului 1, următorul lucru: „Personalul didactic de predare, de conducere, îndrumare și control din învățământ-

ul preuniversitar beneficiază, în exercitarea atribuțiilor specifice funcției, de protecția acordată similar funcțiilor de autoritate publică”. De la acest articol pleacă măsurile care trebuie luate de cei îndreptățiți să ofere această protecție a personalului didactic de conducere, îndrumare și control. Colegii noștri au salutat votul din Senat, camera decizională în acest caz, dar ne-au întristat pozițiile unor asociații ale elevilor, ale părinților, care s-au adresat președintelui României cerându-i să nu promulge această lege.

— Ce motive s-au invocat pentru ca legea să fie respinsă de președintele țării?

— Motivele invocate sunt departe de niște argumente logice. Cărcotașilor li se pare pur și simplu că, în felul acesta, cadrele didactice vor avea puteri sporite și, vezi Doamne, vor deveni niște mici dictatori. Profund eronat! Adevărul este cu totul altul: dacă ținem seama de agresiunile dese, chiar foarte dese în ultima vreme, de care s-au „bucurat” cadrele didactice de predare, de conducere, îndrumare, control din partea părinților și chiar a elevilor, această lege era neapărat necesară. Din păcate, mai nou, avem informația că și această lege a fost atacată la Curtea Constituțională, considerându-se că nu îndeplinește criteriul de constituționalitate.

— Cu ce reacție?

— Curtea Constituțională a României a trimis, în urmă cu câteva zile, o adresă Senatului României. În această adresă se arată că există o sesizare

A consemnat Mircea ZAHARIA

(continuare în pag. 2)

*Tuturor
dăscălițelor
noastre,
o primăvară
minunată,
cu dragoste,
împliniri și bucurii!*

Redacția Apostolul

Gianina
BURUIANĂ –

*Ingrediente
ale
performanței
pedagogice
și artistice*

Pag. 6-7

Ionuț
ȚENE –

*Ora exactă
a literaturii
române
bate
la Chișinău*

Pag. 15

Gianina
BURUIANĂ –

*Am putut
desena
și zburda
liniștit
prin rai*

Pag. 18-19

Lungul drum al legii spre lumină

(urmare din pag. 1)

formulată de senatori aparținând grupurilor parlamentare de la Uniunea Salvați România și Partidul Național Liberal referitoare la neconstituționalitatea Legii privind măsurile de protecție a personalului didactic de predare, de conducere, de control și de îndrumare din învățământul preuniversitar în îndeplinirea atribuțiilor specifice funcției și se cere Senatului României să comunice punctul de vedere până la data de 9 martie 2020, deoarece debaterile pe această temă la Curtea Constituțională vor avea loc pe 18 martie.

– *Credeți că aceste grupuri parlamentare care au intervenit pentru blocarea legii au ceva sorți de izbândă?*

– Noi știm că și atunci când s-a votat în plenul Senatului aceste grupuri de partide au votat împotriva dar, din moment ce legea a trecut cu o majoritate de 75 de voturi, nu înțeleg de ce trebuie să o întorcă, să se analizeze dacă e constituțională. Sunt niște interese pe care chiar nu le înțeleg și să sperăm că la Curtea Constituțională aceste lucruri se vor judeca drept, cu discernământ, și nu vom asista iar la niște reacții duplicitate cu care, din păcate, ne-am cam obișnuit în România.

– *Ce alte inițiative ale sindicatului au avut rezonanță scontată pentru a deveni literă de lege?*

– O altă inițiativă legislativă a Federației Sindicatelor Libere din Învățământ, document care avea numărul 159 din 2019, a intrat pe 10 februarie 2020 în plenul Senatului. Spre bucuria noastră, această inițiativă a fost votată cu majoritate de voturi și se îndreaptă spre promulgare.

– *Și ce propune această a doua inițiativă?*

– În principal, în această lege se regăsesc propunerile noastre privind optimizarea actului educativ prin reducerea numărului de elevi la clasă – un lucru foarte bun, care înseamnă și salvarea mai multor posturi didactice, și creșterea calității actului de predare, fiind clar că este mai eficient să lucrezi cu mai puțini elevi la clasă. O altă propunere transpusă în lege se referă la limitarea numărului maxim de elevi dintr-o clasă, pentru că nu se mai permite, decât în cazuri excepționale, mărirea cu 2 a numărului de elevi prevăzut, deci vom avea în clasă maxim 28 de elevi. Ne permitem să sperăm acum că nu vom mai avea clase cu 32-35 de elevi. De asemenea, este vorba despre micșorarea numărului de elevi care revin unui consilier școlar la 500, în condițiile în care actualmente un consilier ajunge să aibă repartizați și 2000 de elevi. În plus, vom avea astfel și mai mulți consilieri în mediul rural unde, în pre-

zent, sunt chiar și școli fără consilier.

– *Înțeleg că au fost soluționate și alte probleme stringente ale învățământului școlar și preșcolar...*

– Un lucru foarte important este că s-a soluționat problema înscrierii copiilor cu vârstă între doi și trei ani la învățământul preșcolar. În general, prin această lege, se dă și posibilitatea finanțării activităților pentru copiii de până la trei ani. Și anume, pentru copiii cu vârste între zero și doi ani – în cadrul creșelor, iar pentru cei între doi și trei ani – în cadrul grădinițelor. Deci, din toamnă, și copiii de doi ani pot fi înscriși în grădinițe, intrând pe costul standard, un lucru foarte bun, considerăm noi, pentru că numărul de locuri în creșe era insuficient și foarte mulți copii rămăneau în afara acestei forme de învățământ.

– *Care este poziția asociațiilor de elevi în acest caz?*

– Vreau să subliniez că asociațiile de elevi cer, de data aceasta, președintelui României să promulge legea. Ar fi fost culmea absurdului să se împotrivescă și acestei legi.

– *Ce alte drepturi solicitate de sindicate se află pe masa legislativului?*

– Pentru viitor, atenția Federației Sindicatelor Libere din Învățământ și a sindicatelor afiliate se îndreaptă spre activitatea de lobby parlamentar pentru adoptarea unei alte inițiative legislative proprii, act cu numărul 663 din 2019, prin care se încearcă punerea în practică a câtorva drepturi pentru cadrele didactice. Vorbim despre plata integrală, de către angajator, a costurilor legate de formarea profesională continuă, susținută cu alocații bugetare; acordarea anuală a două salarii minime pe economie pentru dezvoltarea personală; acordarea a șase salarii medii brute pentru cadrele didactice care se pensionează; acordarea a trei salarii medii brute pentru cadrele didactice care se titularizează în mediul rural – iarăși un lucru bun pentru atragerea de cadre didactice către mediul rural. Aceste prevederi din inițiativa legislativă se regăsesc, de fapt, în *Acordul încheiat de către Federația Sindicatelor Libere din Învățământ în noiembrie 2018, cu Guvernul României*. Sigur, atunci era alt Guvern, dar nu are importanță, pentru că era un guvern al României. Alte propuneri recente ale sindicatului se referă la metodologia acordării gradației de merit. Chiar azi (N. R. – 14 februarie 2020), avem informația că se va desfășura Comisia de Dialog Social la nivelul Ministerului Educației unde se va dezbate și se va aviza metodologia ce urmează să intre imediat în vigoare.

– *Pe plan local, la ce vă gândiți pentru următoarea perioadă?*

– Suntem acum în plină acțiune de organizare a formărilor sindicale, și avem foarte mult de lucru pentru stabilirea temei, a suportului de curs, a locației ș. a. De asemenea, încercăm să punem și bazele unei inițiative pe care deja am expus-o în Consiliul Consultativ pe Educație care a avut loc la Consiliul Județean Neamț, și anume sărbătorirea colegilor noștri care la 1 septembrie 2020 vor deveni pensionari. Considerăm că, după o viață la catedră, acest lucru li se cuvine și încercăm să le facem o surpriză cât mai plăcută.

Am început să regândim modul de acordare a Premiilor Revistei *Apostolul* pe viitor, ne pregătim să aniversăm cum se cuvine cei 30 de ani de la înființarea sindicatului nostru, și totodată ne implicăm cu responsabilitate în rezolvarea solicitărilor venite din partea colegilor: probleme de salarizare, corectarea unor decizii greșite și altele. Mai trebuie menționat că, referitor la procesele care vizau dobânzile aferente drepturilor salariale câștigate pe Legea 221/2008, am terminat documentele care vor trebui înaintate instanțelor de judecată pentru toate unitățile școlare și, desigur, va trebui să ne implicăm să susținem școlile în demersurile lor pentru a primi sumele care reies din diferența dintre dobânda penalizatoare și cea remuneratorie. Sunt sume pe care unele școli le-au dat deja și salutăm cu această ocazie unitățile care au citit cu atenție argumentele Sindicatului din Învățământ Neamț la vremea respectivă și au aplicat corect decizia instanței, acordând dobânzile penalizatoare.

– *Cine are urechi de auzit, să audă!*

– Ar fi de dorit.

In memoriam Titu Maiorescu

(urmare din pag. 1)

Voință ce nu s-a lăsat niciodată înfrântă, de a înfăptui opere de interes public destinate să-i înalțe pe ai săi. Luminile Apusului, revărsate asupra-i din universități, biblioteci, muzee și teatre, l-au stimulat umplându-l de ambiții: să facă la întoarcere, în țara lui, să triumfe ideile noi. Un european în adevăratul înțeles al cuvântului”.

Petru URSACHE

TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT □ TRFOCULT

In memoriam Puiu Vadana

Pe 3 februarie devenise de mulți ani o obișnuință ca pictorul Gheorghe Vadana să ne invite, de ziua nașterii sale, la vernisajul unei expoziții personale. În acest an vernisajul a avut loc în absența artistului, plecat la cele veșnice pe 20 noiembrie 2019, la vârsta de 88 de ani. În prezența unui public numeros, care a umplut până la refuz Galeria „Lascăr Vorel”, semn că pictorul nu a fost doar un artist apreciat, ci și un om iubit, au vorbit prof. Ștefan Potop, președintele Uniunii Artiștilor Plastici (UAP), Filiala Neamț, scriitorul Emil Nicolae, prof. Dan Constantin Ionescu care a editat un catalog cu lucrările lui Gheorghe Vadana aflate în colecția personală, editorul Viorel

Nicolau care a scos la „Cetatea Doamnei” o carte în care Maria Stupcanu adună confesiunile regretatului artist și fratele mijlociu al pictorului, profesorul de geografie Mihai Vadana, în vârstă de 91 de ani, care a mărturisit: „A fost un dascăl care și-a dăruit întreaga lui bunătațe și pricepere elevilor. A plecat cu sufletul împăcat că și-a lăsat ca dar tablourile posterității. Să-l păstrăm în amintire și să-l prețuim ca pe un om de valoare al școlii și comunității noastre”.

Reținem și cuvintele poetului Emil Nicolae: „Puiu Vadana a trăit, a simțit, a crezut în primul rând în valorile consacrate în spațiul nostru artistic. Puiu Vadana a avut caracter, un lucru rar întâlnit printre artiștii de la noi sau din altă parte. El a preferat să se închidă în acest orizont intramontan și să-și conserve caracterul și să dea un exemplu ca profesor, ca artist”.

Bartolomeu Valeriu Anania, omagiat la Biblioteca Județeană

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț readuce în atenția publicului nemțean, printr-o expoziție organizată în holul principal al instituției, personalitatea unui important scriitor și teolog român, la 9 ani de la trecerea

O persoană importantă, cu ştaif, cu simţul umorului dezvoltat a postat pe internet un distih, curios. Citeşte: „De la Nistru până la Tisa/ Toţi picăm la testul PISA”. Cum DEX-ul ne-a fost amic din pruncie, ne-a scos din belea şi de această dată. Ne-a lămurit clar, la pag 271, ce înseamnă distih.

„Un grup de două versuri cu structură metrică de obicei deosebită şi care împreună alcătuiesc o strofă cu sens de sine stătător”. În consecinţă, nu ne rămâne decât să explicăm versurile dintre ghilimele.

Primul vers, „De la...” a fost auzit în premieră, la Iaşi în Bojdeuca lui Creangă din Țicău, de pe buza dealului Șorogari. L-a rostit pentru eternitate Eminescu în fața humuleșteanului de pe malurile Ozanei și a soției sale fără acte, Tinca Vartic. De atunci „Doina” domnului Mihai, rupe de durere sufletul românilor.

Al doilea vers, „Toți picăm...” are alt Dumnezeu. Nu aparține altor secole, e contemporan cu noi. Testele PISA au fost născocite de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, for internațional din care scumpa noastră țărișoară nu face parte. De ce? Nu ne plac mai marii lumii. Nu ne plac și gata, de aceea stăm tot cu mâna întinsă. Am făcut cereri de aderare și în 2004, și în 2016, și în 2019... rezultatul? Zero! În timp ce statele precum Ungaria, Polonia și Grecia au fost acceptate în unanimitate de la prima solicitare. Așa că, toleranța României a admis o situație inadmisibilă. Nu face parte din OECD dar este analizată dur cu testele PISA. Mai mult, e clasificată spre coada coziei pe locul 47 din 79 de țări. În clasamentul general suntem alături de Emiratele Arabe Unite, Bulgaria, Republica Moldova și depășiți de Singapore, Canada, Estonia, Finlanda. Se zice că, elevii din Finlanda sunt cei mai felițiți copii din lume datorită școlilor performante. Chiar așa o fi? Îi îndviesc sincer.

Laconic, testele PISA reprezintă o evaluare standardizată internațională care se face cu scopul de a măsura cât de bine sunt pregătiți elevii să facă față provocărilor vieții educaționale, fie că se vor confrunta cu piața muncii, fie că își vor continua studiile. Practic, îi separă pe premianții cu coroană de repetenții sânguincioși. Vestile că România a ieșit șifonată rău de la ultimule testări PISA, că avem un analfabetism funcțional alarmant, au stârnit numeroase reacții și comentarii. Unele foarte dure și neliniștitoare. Paradoxal, cele mai mari scăderi de merite s-au obținut la matematică și citire. Unde, cândva eram „fruncea”...

Ce spun exegeții în problemă despre testele PISA? Multe și mărunte. Unii le consideră „o aiureală”, „o idiolenie în stare pură”, „o muzică după ureche”. Alții, din contra le preamăresc, le consideră „un test corespunzător societății occidentale”. Pricepeți ceva? Nici ministresa de la Educație nu-i împede în explicații. La ungerea sa ca ministru a spus răspicat: „Nu trebuie neapărat să ne îngrijorăm de evoluția testelor PISA, au o valoare internațională, dar...” Pentru ca, peste câteva zile să zică: „Am fost și sunt conștient de importanța acestor teste, în consecință vom...” Pentru această sucire de moment, apostolii neamului românesc au taxat-o pe loc. Și i-au făcut un cântecel: „Monicuța pentru noi/ E abramburica 2.” Au dreptate?

Cum trăim într-o societate cu multe întrebări fără răspuns, suntem oarecum dezorientați. De partea cui e dreptatea în problema testelor PISA?

2020 – Anul marilor speranțe!

Împotriva cui să îndreptăm degetul acuzator pentru eșecul semnalat în mass media? La această interogație sunt mai multe explicații. Dacă aplicăm testele PISA la școlile de top – Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra-Neamț, „Calistrat Hogaș”, „Sava”, „Lazăr” sau „Vianu” din București, rezultatele vor fi îmbucurătoare. Ne vom mira și noi ce copii deștepți avem. Dacă vom urca pe Valea Bistriței, la Poiana Teiului, Galu, Săvinești, Frumosu, Farcașa... și vom repeta experimentul PISA, vom obține alte rezultate „bombă”, care, completăm noi, nu conțin nimic. Ce, știrile bombă din mass media conțin ceva? Până și la întrebarea capcană: ce este mai periculos pentru omenire, comunismul sau încălzirea globală? S-au dat răspunsuri aiurea. De unde să știe Ionuț din Izvorul Alb, ce este încălzirea globală când el se încălzește cu lemne și pădurea cade pe sat și pe braconieri?

Când un elev citește un test PISA și nu înțelege nimic, deja situația e nașpa. Ori testul e scris în chineză, ori candidatul are probleme cu manskarda, e tolmac. Testul PISA nu admiră cunoștințele candidatului ci răspunsurile elegante ale acestuia, gândirea lui liberă, creatoare, neinfluențată de nimeni. Nu stresăți elevii, că-i stresăți. Lăsați-i să viseze! Și cu Educația care nu-i pe drumul cel bun ce facem? Dar cine mai are nevoie

de Educație astăzi? Trăim în capitalismul de cumetrie, iar în capitalism fiecare face ce-i place și ce-i permite... capitalul. Apropos, cum stați cu capitalul, că Educația și Cercetarea sunt la pământ. Vistieria e goală stimabililor!

Testele PISA care au întocmit clasamentul deșteptăciunii globale au apărut într-o lume complicată. Nu toți elevii de astăzi seamănă cu Dumitru Manjeron, care la terminarea liceului, cunoștea la perfecție trei limbi de circulație mondială, cu Newton care avea un I.Q de 190, cu Michelangelo – 180, cu Galileo Galilei și Beethoven – 165, Einstein – 160, Copernic – 150, Napoleon – 145, Washington – 140...

Testele despre care vorbim sunt doldora de triumfiuri, pătrate, cercuri, graffiti și alte drăcării geometrice care îl derutează complet pe elevul neobișnuit cu sculele sofisticate numite: telefon mobil, televizor, placă, internet. Elevii noștri de astăzi citesc testele PISA și nu înțeleg nimic pentru că abia silabisesc textul de pe smartphone. Atât! Puțini mai citesc și altceva. Au trecut vremurile când Eminescu era unul din subiectele de bacalaureat de care nu aveai cum să scapi. În zilele noastre e un eveniment dacă „poetul nepereche” e pomenit o dată pe an în ianuarie sau în iunie. Rușinică!

Cum și subsemnatul face parte din gașca „rebuturilor pedagogice”, citește a profesorilor matusalemici pensionați în vremuri demult apuse, îmi permit să zic și eu câteva lucruri despre faimoasele teste PISA. În primul rând, suspectez valoarea lor științifică și pedagogică. În al doilea rând, suspectez frâșuiala exagerată creată în jurul lor. Prea seamănă cu horoscopul gazetelor de duzină. Mă refer la horoscopul politic, nu cel al cucoanelor înamorate. Abia am scăpat de mahnureala sărbătorilor de iarnă și exegeții în domeniul astrelor ne comunică faptul că 2020 va fi anul marilor speranțe. Un an hotărâtor, stabil, cu mari perspective. E groasă fraților, ne amenință prosperitatea fără hotare. Paradoxal, cititorii în stele au uitat că economia României nu mai duduie. Că agricultura țării e la pământ. Că școala de astăzi scoate serii de absolvenți care nu cunosc noțiunile de patrie și patriotism. Să-ți iubești școala a devenit o infracțiune (Dinu C. Giurescu).

Și atunci, pe bună dreptate, ne întrebăm: încotro ne îndreptăm? Răspund sincer, nu știm! Acesta este adevărul – adevărat: nu știm încotro ne îndreptăm. Nici dacă promovăm testele PISA? Nici! Bravos!

Dumitru RUSU

INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT

S a în eternitate. Astfel, expoziția **Bartolomeu Anania – diortositor al Sfintei Scripturi** (18 martie 1921 – 31 ianuarie 2011) propune ca lecturi veritabile perle de limbă literară.

Bartolomeu Valeriu Anania a fost scriitor, dar și arhiepiscop al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului (din anul 1993), iar din anul 2006 a devenit primul mitropolit al Mitropoliei Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului.

După ce a îndeplinit diverse funcții în cadrul Arhiepiscopiei Ortodoxe Române, în 1982 se va retrage la Mănăstirea Văratec, pentru a se dedica scrisului. Operei sale scriitoricești, deosebit de bogată, îi va adăuga una de excepție: *Diortosirea și adnotarea Sfintei Scripturi*, după Septuaginta, într-o limbă frumoasă și curgătoare. Această lucrare i-a solicitat peste zece ani de muncă. Tipărită în anul 2001, ea a devenit și ediția jubiliară a Sfântului Sinod.

Oana-Cătălina Gavriliu, expoziție de grafică

Absolventă a Facultății de Arte Decorative și Design din cadrul Universității de Arte „George Enescu” Iași, Oana Gavriliu este membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din România, secțiunea „Grafică”.

zeului de Artă Roman și propune o serie de colaje care ne provoacă la o analiză a vieții, a trăirilor, a cotidianului. Temele lucrărilor prezentate: Dragoste, Roata, Sacru și Profan, Cartier, Ziua și Noaptea, Lumea în schimbare, sunt un periplu de detalii, compuse și recompuse, o examinare a caracterelor, a

Stabilită la Piatra-Neamț, artista a participat cu lucrări în expoziții din Europa, Asia, America Centrală și de Sud, Japonia și Statele Unite ale Americii, fiind prezentă în colecții particulare și de stat.

Recenta sa expoziție „Are you sure will be tomorrow?”, poate fi vizitată, în perioada 10 februarie-15 martie 2020, în cadrul Muzeului de Artă Roman și propune o serie de colaje care ne provoacă la o analiză a vieții, a trăirilor, a cotidianului. Temele lucrărilor prezentate: Dragoste, Roata, Sacru și Profan, Cartier, Ziua și Noaptea, Lumea în schimbare, sunt un periplu de detalii, compuse și recompuse, o examinare a caracterelor, a

Violeta MOȘU

(continuare în pag. 4)

Prietenie franco-română, în activități la Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra-Neamț

În perioada 12-19 ianuarie 2020, Colegiul Național *Petru Rareș* a fost gazda celor 24 de elevi francezi și a celor 3 profesori francezi care au participat, alături de 24 de elevi români de clasa a X-a și mai mulți profesori români (profesorii de limba franceză, de limba engleză, de istorie, de artă, de geografie, de informatică, de educație fizică, de astronomie), la proiectul de înfrățire între Liceul *Saint-Exupéry* din Saint-Raphaël, Franța, și Colegiul Național *Petru Rareș*, ediția a IV-a. Colegiul Național *Petru Rareș* este singurul liceu din județul Neamț care a semnat un act de înfrățire permanentă cu un liceu francez. Această înfrățire s-a realizat la finalizarea unui proiect ERASMUS+ de parteneriat strategic, în 2016. Anul acesta a fost deci al patrulea an când cele două licee au făcut schimb de elevi și profesori, în proiectul de înfrățire. În fiecare an, elevii și profesorii din cele două țări prietene descoperă cât de multe lucruri au în comun cele două țări, care sunt diferențele culturale și ale vieții cotidiene, iar tot ceea ce trăiește fiecare dintre ei îi face să aprecieze și mai mult propria

cel mai important, este că imaginea României promovată în familiile franceze este o imagine mult mai frumoasă și realistă decât ar putea-o prezenta oricare altă formă de promovare turistică. În liceul francez, proiectul acesta de înfrățire a făcut posibilă crearea unei clase speciale, clasa *Seconde Europe*.

Anul acesta, tematica proiectului de înfrățire, circumscrisă cunoașterii culturii Celuilalt, a cuprins activități lingvistice, literare, istorice, sportive, artistice. Astfel, elevii francezi au descoperit, alături de cei români, frumusețile orașului Piatra-Neamț și a împrejurimilor, au participat la cursuri de limbi străine (DELTA, Cambridge, despre istoria castelului Bran, despre Dracula, despre superstițiile românilor, jocuri de cunoaștere a celuilalt), de istorie (istoria Clubului Ceahlăul, informații despre alpinistul rareșist Ticu Lăcătușu), informatică, geografie, la o expoziție de grafică, realizată de elevii români, la activități sportive realizate în sala de sport a liceului (ping pong, badminton, baschet), la sala Clubului Ceahlăul, parcurs susținut de campionul mondial la canotaj, Valentin Gavril, și de campionul european la lupte, Dragoș Câmpanu. Elevii au vizitat și vechea capitală a Moldovei, unde, la Institutul Francez, au participat la un atelier interactiv de Benzi Desenate, susținut de lectorul francez Olivier Noël și de masteranda Bianca Ciocoiu (fostă elevă a CNPR), iar la British Council au lucrat într-un atelier de ilustrație pentru

cărțile dedicate copiilor. O după-amiază într-o Escape Room a fost foarte pe placul elevilor. Cei 48 de elevi au participat la activități ludice în limba engleză, au realizat fresca prieteniei. Aceștia au asistat cu uimire și interes și la reuniunea clubului de astronomie de la *Petru Rareș*, îndrumat de profesorul Grigoruță Oniciuc, directorul liceului. Noutatea acestui schimb școlar a fost atelierul de sofrologie, susținut de profesoara de educație fizică Nathalie Lebault, în sala de sport a liceului, pentru elevi și profesori. Vizita în România s-a finalizat cu o incursiune în tainele Centrului Vechi al capitalei României și o vizită la Muzeul Simțurilor.

În luna aprilie 2020, elevii români vor fi primiți la Liceul *Saint-Exupéry*. Până atunci, comunicarea deosebită instalată între francezi și români va continua, în uimirea francezilor de a descoperi frumusețea nebanuită a unui peisaj dintr-o țară mai puțin cunoscută, a primirii calde de care s-au bucurat atât la liceul nemțean, cât și în familiile elevilor unde au fost cazați.

Iată două dintre opiniile francezilor, la plecarea din Piatra-Neamț:

„Când am aflat că voi pleca în România cu clasa, nu prea aveam chef. Ideea de a locui într-o familie necunoscută, într-o țară cu multe clișee și prejudecăți, nu mi-a plăcut prea tare. Mi-am căutat o motivație până în ultima clipă, dar de cum mi-am văzut corespondenta, am avut impresia că regăsesc o foarte bună prietenă, chiar

cultură și să își îmbunătățească propriul mod de a trăi. Acest proiect își atinge pe deplin scopul: cunoașterea Celuilalt prin „unitate în diversitatea de activități”. Beneficiile înfrățirii sunt foarte mari la nivel personal: elevii români practică limba franceză, leagă prietenii, observă modul de funcționare a unei școli europene, profesorii construiesc proiecte viitoare. Dar, ceea ce este

dial la canotaj, Valentin Gavril, și de campionul european la lupte, Dragoș Câmpanu. Elevii au vizitat și vechea capitală a Moldovei, unde, la Institutul Francez, au participat la un atelier interactiv de Benzi Desenate, susținut de lectorul francez Olivier Noël și de masteranda Bianca Ciocoiu (fostă elevă a CNPR), iar la British Council au lucrat într-un atelier de ilustrație pentru

INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT

(urmare din pag. 3)

rairilor, a experiențelor de viață și implicit o analiză a învățămintelor care ar trebui să fie conștientizate, care ar trebui să ducă la anumite răspunsuri, rezolvări. Dar destinul, poate, sau firea omului, duce, adesea, la răătăcirii ale spiritului, la imposibilitatea adaptării sau comunicării, stârnind noi întrebări, într-o lume dominată de superficial, de o diversitate care anulează libertatea sinelui. Un incitant îndemn la luciditate și meditație. (Curator – Mihaela Ciobanu)

Ziua Internațională a Cititului Împreună

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a sărbătorit *Ziua Internațională a Cititului Împreună*, miercuri, 5 februarie 2020, în cadrul Secției de carte pentru Copii & Ludotecă „Ion Creangă”. Invitații speciali au fost elevii clasei a III-a D de la Școala gimnazială nr. 2 din Piatra-Neamț, care, împreună cu învățătoarea lor, Maria Cojocaru, au discutat în jurul temei „Un suflet nobil” și au citit din „Cuore, inimă de copil” de Edmondo De Amicis. Au continuat apoi cu temele „Jocul poveștilor”, „Construiește-ți propria po-

veste pornind de la o imagine” și „Să ne jucăm”.

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț continuă promovarea lecturii în rândul copiilor și tinerilor în cadrul celor trei ateliere de lectură: „Lectură pentru copii”, destinat celor în vârstă de 2-4 ani, atelierul „Lumea Poveștilor”, pentru copii în vârstă de 5-7 ani și „Ora de lectură”, pentru copii cu vârsta de 8-12 ani.

Lansarea antologiei „Sunetul Noica”

Vineri, 14 februarie 2020, biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a găzduit lansarea cărții „Sunetul Noica, o antologie de autori, texte și teme legate de viața și opera filosofului român” de Dan Iacob.

Au participat Dumitru Brăneanu, președinte al Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România și Lucian Strochi, scriitor, moderator fiind Mihaela

Prietenie franco-română, în activități la Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra-Neamț

dacă era o necunoscută. Ea a făcut totul ca să mă simt foarte bine. Cred că liceul lor este un loc magic. Este o clădire veche, cu mult farmec. Profesorii sunt adorabili și plini de căldură. Au fost propuse numeroase activități, mi-a plăcut enorm vizita la Iași și serile cu prietenii români. O săptămână poate părea lungă, dar a trecut foarte repede, plecarea a fost un moment trist pentru toată lumea, am ezitat chiar să o iau cu mine pe corespondenta mea. Am întâlnit oameni superbi și am legat minunate prietenii. Am devenit astfel și noi, francezii, o clasă mai unită, plină de veselie.”

„Felicitări pentru această călătorie departe, în estul îndepărtat al Europei. Țin să spun că păstrez o impresie foarte bună, a fost o experiență cu adevărat incredibilă. Am putut cunoaște persoane deosebit de simpatice, cu care m-am împrietenit imediat. Mulțumim liceului care ne-a făcut să trăim astfel de momente... Trăiască Europa!”

Acest tip de proiecte, desfășurate cu finanțare proprie (pentru partea română), demonstrează încă o dată viabilitatea pedagogiei prin proiect (în afara proiectelor cu finanțare europeană ERASMUS+), care ar trebui promovată mai mult, ca formă alternativă a învățării pentru viață, incluzând unele din cele mai importante competențe-cheie: competența de comunicare în limba maternă, în limba străină, competența socială și antreprenorială, competența interculturală. Dar și ca o modalitate de a promova valorile și frumusețile României!

Profesor dr. Cristina GRIGORI

Ministerul Educației și Cercetării a lansat campania „MESERIA FACE DIFERENȚA!”

Această campanie are drept scop prezentarea celor mai relevante meserii în care se pot forma absolvenții de clasa a VIII-a, dar și avantajele pe care le oferă învățământul profesional și profesional dual. Campania „Meseria face diferența!” se va încheia în data de 11 martie, de Ziua Națională a Meseriilor.

Săptămânal, prin intermediul acestei campanii, Ministerul Educației și Cercetării și Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic vor prezenta meseriile care pot face diferența. Toate materialele vor fi vizibile pe site-urile alegetidrumul.ro și edu.ro.

Campania „Meseria face diferența!” se va derula în toată țara, iar printre acțiunile propuse de către inspectoratele școlare se regăsesc:

- acțiuni comune ale unităților de învățământ profesional și tehnic, ale inspectoratului școlar județean, ale Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională, ale operatorilor economici privind consilierea și orientarea școlară și profesională a elevilor;

- caravane ale meseriilor;

- concursuri școlare de tip „Atelier de creație” sau „Atelier de robotică”;

- vizite ale elevilor din unitățile de învățământ gimnaziale din județ la operatorii economici care asigură – pregătirea și/sau practica în învățământul profesional și profesional dual;

- ateliere de informare pentru profesorii diriginți ai claselor a VII-a și a VIII-a.

În următoarea perioadă, Ministerul Educației și Cercetării, inspectoratele școlare și instituțiile de învățământ vor organiza, cu ocazia Zilei Naționale a Meseriilor, o serie de evenimente care să contribuie la creșterea vizibilității și atractivității învățământului profesional, tehnic și profesional dual în rândul viitorilor absolvenți de clasa a VIII-a.

„Educația și formarea profesională au un rol fundamental în crearea și dezvoltarea unei societăți bazate pe competențe. Nu putem fi nepăsători la evoluția tehnologică din ultimii ani, deci trebuie să devenim proactivi, să luăm decizii bine fundamentate pentru ca elevii noștri de gimnaziu să-și poată continua studiile urmând un traseu educațional corect”, a declarat Monica Anisie, ministrul educației și cercetării.

Reamintim că învățământul dual a fost introdus începând cu anul școlar 2017-2018, an în care s-a înregistrat un număr de 2.268 elevi în prima promoție pentru această formă de organizare a învățământului profesional. Datorită eforturilor comune ale tuturor celor implicați, sprijiniți de Ministerul Educației și Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic, numărul elevilor din învățământul dual a crescut, ajungând în anul școlar 2019-2020 la 12.908 elevi, aproape dublu față de anul școlar precedent.

(Comunicat de presă, 11 februarie 2020)

INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT □ INFOCULT

Mereuță, director-manager al Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” Neamț.

„Îl invidiez pe Dan Iacob pentru șansa de a-l fi întâlnit pe Noica în carne și oase: i-a simțit timbrul vocal, i-a auzit dicția, i-a văzut mișcarea sprâncenelor, i-a urmărit legănarea degetelor. Empatia pe care a căpătat-o atunci îl face ca acum, după aproape 35 de ani de la întâlnirea de la Păltiniș, să editeze o anecdotă de texte avându-l în centru pe filosof. Antologia pe care a alcătuit-o e o mostră de acribie și de fler speculativ. De aș fi fost în locul lui, nu aș fi putut opera o selecție mai bună. La 110 ani de la nașterea gânditorului, volumul este o statuie livrescă închinată memoriei sale. Numai citind un asemenea volum poți să-ți dai seama de cât de profundă a fost influența lui Noica asupra culturii române”, Sorin Lavric.

Dan Iacob s-a născut la 14 februarie 1960 și este membru al Filialei Bacău a Uniunii Scriitorilor din România.

Peisaje pietrene – evocare picturală

Biblioteca Județeană „G.T. Kirileanu” Neamț a găzduit și expoziția de pictură „Peisaje pietrene – evocare picturală” a artistului plastic Vasile Trăistariu.

tariu, în Sala Cupola, între 10 și 21 februarie. Vernisajul a avut loc luni, 10 februarie, cu începere de la ora 17:00, iar prezentarea fiind făcută de Emil Nicolae.

„Iubesc orașul și peisajul pietrean. Prezint 80 de lucrări, dintre care 16 sunt ulei pe pânză, iar 64 pastel, acuarelă și tuș. Lucrez de șase luni la această expoziție pe care o consider un cadou pentru pietreni. Aceasta este a șaptesprezecea mea expoziție personală, fapt ce mă bucură nespus”, a spus Vasile Trăistariu.

Plasticianul s-a născut la 10 mai 1975 în Piatra-Neamț. Este absolventul primei promoții la Liceul de Arte „Victor Brauner”. Ulterior, a absolvit Academia de Arte Frumoase „George Enescu” Iași, promoția 2000, la clasa profesorului Dan Hatmanu.

V
A
S
I
L
E

TRĂISTARIU

T
R
Ă
I
S
T
A
R
I
U

Peisaje pietrene – evocare picturală
expoziție de pictură

Sala Cupola, 10-21 februarie 2020

Vernisaj: luni, 10 februarie, ora 17:00
Prezintă: Emil Nicolae

Ingrediente ale performanței pedagogice și artistice

— Pentru că îmi doresc ca cititorii noștri să vă cunoască mai bine, v-aș ruga să vă faceți o scurtă prezentare, până la începerea carierei didactice.

— Vă mulțumesc pentru invitația de a mă adresa cititorilor revistei *Apostolul*, pentru ocazia de a le prezenta aspecte din activitatea mea de aproape 33 de ani în învățământ.

Am terminat în 1983 Liceul Teoretic „Ion Luca Caragiale” din Ploiești, în prezent colegiu național, iar în 1987 am absolvit cursurile Facultății de Filologie a Universității din București, secția limba și literatura franceză-limba și literatura engleză. Familia mea se aștepta să aleg o profesie în zona științelor economice, fiind absolventă a unui liceu cu profil real, dar prietenii nu au considerat alegerea mea o extravaganta, mai ales că în clasa a XII-a participasem și obținusem un premiu la olimpiada națională de limba franceză.

— Cum s-a îmbogățit experiența Dvs. profesională prin stagiile, cursurile și activitățile desfășurate în străinătate?

— Primul stagiul desfășurat în străinătate a fost la Liège în 1991 și a însemnat enorm din punct de vedere al încrederii în propria persoană, dat fiind că făcusem studiile în perioada în care era extrem de greu să ajungi în Franța sau altă țară în care se putea studia *Français Langue Etrangère*; a fost o experiență culturală, o baie lingvistică, o ocazie de a mă familiariza cu metodele de pre-

• **Interviu cu doamna Carmen Corlățeanu** – director al Liceului de Arte „Victor Brauner”

care am reușit să le aplic ulterior cu elevii la clasă.

Pentru a crește interesul pentru limba franceză, am reușit să aduc printr-un proiect Comenius un asistent din Franța care a lucrat cu elevii în anul școlar 2010-2011; Aline Senzini a folosit modalități de dezvoltare a competențelor de comunicare, a participat la realizarea unui videoclip, a unei reviste în limba franceză și a unei dezbateri televizate „Pour ou contre la Francophonie”, s-a implicat în activități nonformale, motivând elevii să învețe mai mult.

Provocarea din Maroc (2001-2002) a fost de a preda limba engleză la „Office de la Formation Professionnelle et de la Promotion du Travail” din Casablanca, într-un mediu multicultural. Era debutul activității de formare a adulților, iar din mobilitatea de formare

continuă de la GRETA Centre Lorraine Nancy, din 2012, am aflat cum sunt exploatate metodele de educație formală, nonformală și informală în Franța și cum sunt evaluate competențele dobândite în afara sistemului de educație formală.

— Ce a însemnat pentru Dvs. perioada 2010-2015 când ați

fost metodist la Casa Corpului Didactic Neamț?

— A fost o experiență benefică, am cunoscut mulți colegi profesori din județ, am reușit să aduc asistentul Comenius din Franța, Aline Senzini, pentru cursuri cu profesorii de franceză debutanți,

formatori recunoscuți la nivel național, Ciprian Fartușnic, cercetător științific, Oana Moșoiu și alți formatori de la A.N.P.C.D.E.F.P., psihologi.

În cadrul Simpozionului „Școala Modernă” din mai 2014 am invitat-o pe dna Sonia Berbinschi, conf. univ. dr. la Universitatea București, la Catedra de limba și literatura franceză, să susțină „Atelier de création d'unités didactiques à partir d'un support vidéo et audio”.

A fost un context favorabil scrierii de proiecte cu finanțare europeană, am câștigat și coordonat ca reprezentant al CCD Neamț proiectul Leonardo da Vinci VETPRO „Formare de formatori în context european” – coordonator european (2011-2012), parteneriatul Leonardo da Vinci „Design Your Future” – coordonator național (2011-2013), proiectul Erasmus + EDU EXPLORER – partener european (2015-2017), alături de Italia, Polonia și Spania, coordonator Liceul Teologic Ortodox „Cuvioasa Parascheva” Agapia.

Proiectul Leonardo da Vinci VETPRO, FORREDU conceput cu trei fluxuri, două în Portugalia, unul în Franța, a avut scopul de a dezvolta competențele de formatori în educație a 16 profesori metodiști, directori și inspectori. Am câștigat o bursă la Wiener Neustadt, „Planning and Managing European Projects” cursul fiind ținut de profesorul de fizică, Peter Mazhol, evaluator la Agenția Națională din Austria. Punctele tari ale cursului au fost legate de comunicare, Mind Mapping și evaluare în proiectele europene.

Am descoperit ce înseamnă activitatea din Centrele de Documentare și Informare, atât în orașe, cât și în mediul rural, am avut ocazia să descopăr școli în care se desfășoară activități serioase de documentare, altele în care sunt concepute activități ca în bibliotecă, lipsa finanțării la nivel național pentru formarea unor profesori documentariști și, în toate cazurile, bucuria copiilor de a se implica în activitățile desfășurate în CDI.

Unul din cursurile mele favorite pe care l-am ținut în cei cinci ani a fost cel de scriere de proiecte cu finanțare europeană, iar confirmarea că făceam ce trebuie venea atunci când un participant la curs mă anunța că a implicat școala într-un proiect Comenius sau Leonardo da Vinci câștigat după participarea la curs.

— Ați accesat și coordonat o multitudine de proiecte europene educaționale. Cum ați reușit să gestionați proiectul „Young Music Caravan” în care a trebuit să colaborați cu 10 parteneri?

— „Young Music Caravan” a fost un proiect Leonardo da Vinci în care promotorul din Germania,

dare-învățare-evaluare folosite în Belgia în acel moment. Au urmat stagii în Franța, dar cel din 1997 de la Centre International d'Etudes Françaises, Université Lumière din Lyon, cu privire la folosirea metodelor formative-participative a fost cel mai important din perspectiva activităților pe

Un proiect Erasmus + la Colegiul Tehnic „Miron Costin”, Roman

În anul școlar 2019-2020, la Colegiul Tehnic „Miron Costin”, Roman se desfășoară proiectul „Motivație pentru educație”, ce are ca obiectiv formarea de competențe în rândul profesorilor pentru combaterea absenteismului și a abandonului școlar. Este primul proiect Erasmus+ câștigat de Colegiul Tehnic „Miron Costin”, iar acest fapt va contribui la dezvoltarea resursei umane și, implicit, la realizarea educației de calitate.

Din partea colegiului, au participat la cursuri de formare europeană opt cadre didactice, pentru a învăța strategii eficiente pe care să le aplice în activitățile formale și nonformale, pentru a reuși să-i motiveze pe elevi și să-i conștientizeze pe părinți cât de importantă este continuarea studiilor.

Formarea profesorilor s-a realizat în două fluxuri, cinci dintre ei au participat la cursul „Early school leaving”, susținut de formatorii organizației ITC International, Praga, Cehia, iar trei membri ai echipei manageriale au luat parte la cursul organizat de DOREA Educational Institute, Barcelona, Spania.

Având în vedere că rata abandonului școlar este în creștere, profesorii au decis să participe la cursuri de formare europeană pentru a găsi, împreună

cu formatorii și cu ceilalți participanți, cele mai bune soluții pentru prevenirea și combaterea absenteismului și a eșecului școlar. De asemenea, participarea profesorilor la programele de formare europeană a însemnat o ocazie deosebită pentru îmbunătățirea competențelor manageriale, pentru perfecționarea competențelor psiho-pedagogice, dar și pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba engleză.

În plus, derularea proiectului va oferi profesorilor din alte școli care se

Ingrediente ale performanței pedagogice și artistice

Akustik Art, a propus o colaborare muzicală celor 10 parteneri europeni pentru a comunica cu ei prin limbajul comun al muzicii, produsul final fiind o îmbinare de muzică folk, populară și jazz. Dificultatea principală a fost găsirea scenei și a sonorizării care depășeau cu mult suma pusă la dispoziție prin proiect, dar datorită portofoliului serios al coordonatorului proiectului, am reușit să convin o firmă specializată să ne sponsorizeze. Atelierele cu elevii s-au ținut la liceu timp de o săptămână, elevii au fost încântați să fie inițiați în jazz, entuziasm care a molipsit-o și pe doamna Maria Zan, regretata profesoară de violă, care a cântat alături de tineri în concertul de la Turnul lui Ștefan cel Mare. Chiar dacă anul proiectului este 2004, CD-ul realizat poate fi cumpărat și acum de pe Amazon din Italia și Spania.

– *Ca director al Liceului de Arte „Victor Brauner” ce rol acordați muncii în echipă?*

– Munca în echipă reprezintă o condiție *sine qua non* în orice școală, iar la LAVB sunt 500 elevi, aproape 90 profesori, alături de 7 angajați personal didactic auxiliar și 10 personal nedidactic. Anul 2018-2019 a fost un an de tatonări în demersul de a constitui echipe care să funcționeze. Comisiile metodice nu sunt uneori eficiente, funcționează mai bine echipe interdisciplinare cu ocazia unor concursuri, proiecte care adună profesori și elevi. Un exemplu este proiectul din cadrul „Universului Z”, proiect inițiat de prof. dr. Florin Colceag, finanțat de un grup de oameni de afaceri din Bacău, o subcomponentă a acestuia fiind orchestra *Grandissimo* realizată cu elevi din două licee și o școală cu profil artistic din județele Neamț și Bacău. În cadrul proiectului am creat o echipă formată din profesori de limba română, de muzică, de arte vizuale care au coordonat elevii pentru activitățile orchestrei și a echipei de comunicare create, în două tabere de studiu și pe

parcursul a șapte luni de interacțiune. Iar rezultatele au fost pe măsură: un concert la Casa Culturii din Târgu Neamț, unul la Ateneul din Bacău și invitația lui Daniel Ciobanu adresată orchestrei de a participa la concertul participanților la masterclass-ul din cadrul Neamț Music Festival 2019. Echipele de profesori constituite pe criterii de compatibilitate și interes conduc la rezultate deosebite ale elevilor.

– *Publicul meloman din Piatra-Neamț se bucură de fiecare ediție a concursurilor internaționale „Carl Czerny” și „Emanuel Elenescu” organizate și desfășurate de instituția Dvs. Avem noutăți anul acesta?*

– Anul acesta urmează ediția a XXIX-a a Concursului național de pian „Carl Czerny” și invit melomanii să se bucure în deschiderea acestuia de un concert al pianistului Toma Popovici, lect. univ. dr. la Universitatea Națională de Muzică București pe data de 28 februarie, la sala „Theodor Macarie”.

În luna iunie o așteptăm pe Cellia Costea la cea de-a IV-a ediție a Concursului național „Elena Botez”, concurs pe care l-a inițiat. Va fi o ediție deosebită, deoarece celebra soprană și profesoară împlinește în acea perioadă

o vârstă care trebuie neapărat sărbătorită. În sfârșit, în luna noiembrie va avea loc ediția a XXX-a a concursului internațional „Emanuel Elenescu”. În 2019 concursul, care a avut peste 600 de participanți din țară și Republica Moldova, a debutat cu un concert al cvartetului „Tiberius” din Târgu Mureș, iar membrii acestuia au făcut parte din juriul concursului, ceea ce a constituit un câștig de experiență pentru elevi. Începând cu ediția 2020, concursul va fi inclus în Calendarul Activităților Educative Naționale finanțate de MEC.

– *Prin ce se diferențiază elevii de la liceul „Victor Brauner” de colegii lor de la alte licee?*

– Elevii de la Brauner sunt copii ca toți ceilalți, fiecare cu povestea, așteptările și speranțele lui, dar au și o sensibilitate deosebită, o motivație care îi face să se autodepășească, să fie competitivi. Faptul că la specialitate se lucrează pe grupe sau individual, constituie o oportunitate de dezvoltare pe care elevii din alte licee nu o au și pe care cei mai mulți învață să o fructifice. Îmi amintesc de elevele doamnei Elena Botez, care în clasa

a IX-a erau modeste, timide, iar în clasa a XII-a erau transformate de distinsa soprană în mici bijuterii stilate și rafinate. Una dintre acestea este Suzana Nădejde, absolventă a Conservatorului din Florența.

– *De ce ați îndemna elevii să urmeze cursurile școlii Dvs.?*

– Liceul de Arte „Victor Brauner” are elevi din Piatra-Neamț, din județele Neamț, Bacău, Vaslui, Iași și din Republica Moldova, care sunt școlarizați de la ciclul primar până la cel liceal. Dacă la clasa pregătitoare nu există diferențe față de celelalte școli, începând cu clasa I, elevii pot studia pianul și vioara, începând cu clasa a V-a instrumente de suflat: flaut, clarinet, oboi, saxofon, fagot, corn, trompetă, percuție, chitară clasică, contrabas. La liceu pot fi studiate toate celelalte instrumente studiate în anii anteriori, precum și canto, instrumente populare și canto tradițional românesc.

Cei pasionați de desen, pictură, modelaj pot să se înscrie din clasa a V-a la arte plastice pentru a continua în clasa a IX-a cu artă monumentală, pictură de șevalet, design vestimentar, sculptură, imprimărie.

Îndemn elevii să vină la Liceul de Arte deoarece au posibilitatea să parcurgă atât traseul similar cu al elevilor din celelalte școli și licee cât și unul care conduce către performanță artistică, absolvenții fiind adaptabili, creativi, conștienți de propriile abilități și cunoștințe care le permit integrarea cu succes pe piața muncii.

– *Cât de dificil e drumul către performanța artistică?*

– Performanța artistică presupune talent, multă muncă, perseverență, uneori renunțări și sacrificii, susținerea profesorilor și a părinților. Sunt elevi care fac zilnic naveta zeci de kilometri, alții au părinți care lucrează în străinătate, dar au rezultate foarte bune la cultură generală și muzică sau arte vizuale. Un asemenea elev are note foarte bune, cântă cu succes în orchestră, în grupuri camerale ale liceului, în Orchestra *Grandissimo*, în Orchestra Europeană a Tinerilor de la Trieste, Italia. Un alt elev la arte plastice obține în clasa a IX-a premiul I în 2019, participă în același an la faza națională a olimpiadei de limba română, la expoziții în Portugalia și China, face parte din echipa de comunicare a proiectului „Universul Z”.

Acestea sunt câteva dintre ingredientele performanței artistice ale elevilor de la „Brauner”!

A consemnat Gianina BURUIANĂ

Un proiect Erasmus + la Colegiul Tehnic „Miron Costin”, Roman

Confruntă cu aceeași problemă, două alternative educaționale pentru a stimula creativitatea elevilor, metode inovative pentru promovarea egalității de șanse, pentru implicarea elevilor care provin din medii dezavantajate și care se află în situație de risc, precum și metode prin care familia este responsabilizată să se implice în educația copiilor, toate acestea devenind exemple de bune practici pentru a-i motiva pe elevi să-și continue studiile. Așadar, se va realiza o colaborare cu instituțiile care se confruntă cu fenomenul de abandon școlar și se va ajunge mai repede la cunoașterea noilor strategii pentru gestionarea corectă a problemei.

E importantă formarea europeană a personalului didactic, pentru a beneficia de instruire, de schimb de experiență, de însușire de bune practici în efortul de combatere a abandonului școlar, dar și pentru a se familiariza cu

abandonului școlar, care, mai devreme sau mai târziu, ne vor afecta pe toți.

Coordonator proiect, prof. Paraschiva BUCIUMANU

(urmare din numărul trecut)

Același autor, în 1905, revine cu o nouă lucrare, ocazie cu care prezintă o specie inedită, *Thynnus albui*, denumire dată ca omagiu bunului său amic și sprijinitor Nicu Albu, pe atunci prefect de Neamț, ctitorul Grădinii Zoologice din localitate.

Preocupările în cunoașterea faunei paleoichthyologice de la Piatra-Neamț sunt reluate, după Simionescu, din nou de un Cosmovici, fiul lui Leon, și anume Nicolae Leon Cosmovici.

Din nou este vorba de o pasiune extraprofesională pentru că Nicolae Cosmovici (1889-1965), școlit la Sorbona, a urmat tatălui, fiind profesor tot de fiziologie animală la Universitatea „A.I.I. Cuza”, iar mai apoi la cea din București.

Nicolae Leon Cosmovici se pare că este descoperitorul punctului fosilifer de la Agârcia unde, pe lângă pești, a mai identificat lamelibranchiate, gasteropode și insecte. Colecția este rodul activității sale pasionate făcută în vremea vacanțelor studențești. Rezultatele muncii sale sunt publicate în *Arhiva* din Iași în anii 1910 și 1912, el determinând un număr de 14 specii, aparținând la 10 genuri.

Nicolae Cosmovici în colaborare cu Mircea Paucă revin asupra Oligocenului nemțean, publicând câte o lucrare, în 1934 și mai apoi în 1951, după ce în 1931 Mircea Paucă de unul singur mai determinase de aici patru specii noi pentru știință, descoperind pentru prima dată și pești mezopelagici cu fotofori.

Nu este lipsit de interes să menționăm că în arhiva Muzeului, probabil prin donația făcută de Mircea Paucă, se află un manuscris, intitulat *caietul de lucru nr. 4*, rămas de la Nicolae Cosmovici din care se poate deduce precizia și scrupulozitatea cu care acest meticolos cercetător își prelucra, din punct de vedere sistematic, materialul fosilifer și cum își desena osteologia pe hârtie după tot ce vedea, probabil, sub lupă.

În deceniul al patrulea al secolului trecut ne aflăm deja la o jumătate de secol de la prima lucrare privind ichthyofauna fosilă din Oligocenul împrejurimilor orașului Piatra-Neamț. Erau anii când acest „Trimonțium” nemțean, Cozla-Pietricica-Cernegura, intra definitiv în circuitul valorilor paleontologice europene. Dar nu avea să rămână singur, pentru că, în anul 1934, în același circuit, intră și plaiurile vâlcene, cu localitatea Suslănești. Aici, încă din 1926 lucra un alt împătimit al domeniului, geologul Mircea Paucă (1903-1988) ale cărui investigații s-au finalizat cu o teză de doctorat sub îndrumarea paleontologului de talie europeană Otto Abel, susținută la Viena.

Teza va fi publicată în Anuarul Institutului Geologic în limba germană și va lansa în circuitul european noi nume de sorginte românească, respectiv un gen și 11 specii noi pentru știință, precum: *Mrazeciamrazeci*, *Nemachilusmusceli*, *Serranussimionescui*, *Scombervoiteștii*, *Ammodytesantipai* ș. a.

Publicarea tezei în limba germană își are povestea ei pe care o știu chiar de la profesorul Paucă. În primul rând ea fusese redactată deja în această limbă. Însuși profesorul era vorbitor de germană. Deși era din Bălușeni – Botoșani, făcuse Liceul „Honterus” din Brașov la dorința tatălui său, învățătorul Dumitru Paucă, care-și însușise această limbă pe când, în primul război mondial, fusese prizonier în lagărele din Ger-

dilelor și a manelor bituminoase oligocene și pe elevii săi de gimnaziu.

Îmi aduc aminte că între școlari era o ade-vărată întrecere, unii făcând-o din pasiune, alții din interes, pentru că descoperirea exemplarelor era recompensată cu note mari. Pentru nota maximă trebuia ca exemplarele descoperite să fie întregi și forme rare și, din acest punct de vedere, clupeidele nu intrau la socoteală, fiind frecvente, astfel că elevii deja știau să le deosebească. Mulți din acești elevi au și urmat apoi Geologia, cum este cazul celebrului alpinist pietrean Ticu Lăcătușu.

Sinteza autorului prezintă sistematica faunei descoperite, dar și aprecieri paleomediale. Fauna cuprinde lamelibranchiate, gasteropode,

arachnidae, crustacee, pești și anume 26 de familii cu 44 de genuri și 69 de specii, din care un număr de 29 holotipuri, adică forme noi pentru știință. La toate acestea se adaugă reptile, respectiv o broască țes-

Jubileul și demnitatea unei instituții (2)

mania. Ulterior, exersase această limbă în preajma lui Ludovic Mrazec, în calitate de secretar particular al acestuia, și, mai târziu, a lui Grigore Antipa, ambii filo-germani.

De fapt, spunea Profesorul, publicarea într-o limbă străină avea șansa introducerii preocupărilor românilor în circuitul ideilor europene pentru că, nu de puține ori, din această pricină s-au pierdut mari șanse, așa cum a fost în cazul lui N. Săulescu, descoperitorul insulei sau a lui Ștefan Procopiu, cel cu magnetonul.

După monumentală sinteză a faunei fosile de la Suslănești din 1934, asupra domeniului se lasă o oarecare liniște, un hiatus de aproape cinci decenii, interval de nedumerire, probabil, pentru mulți din specialiștii vremii printre care: Camille Arambourg din Franța, Daniltsenko din Rusia, Anna Jerzemska din Polonia, Jonet din Portugalia sau Sorbini din Italia.

În anul 1977 însă, are loc surpriza când se publică a doua sinteză semnată, de data aceasta, de Mihai Ciobanu care privește *Fauna de pești fosili din Oligocenul de la Piatra-Neamț*, monografie publicată în Editura Academiei Române. Lansarea ei, îmi amintesc, a avut loc la Biblioteca Județeană fiind prezentată de subsemnatul în prezența magistrului său, profesorul Mircea Paucă; de altfel, până la sinteză, autorul mai publicase deja trei note în 1969, 1970 și 1976.

De fapt Mihai Ciobanu publica teza după un interval de două decenii pentru că preocupările sale începuseră în 1957 pe când era profesor de biologie în orașul Piatra-Neamț. Antrenase în activitatea de investigație a diso-

toasă.

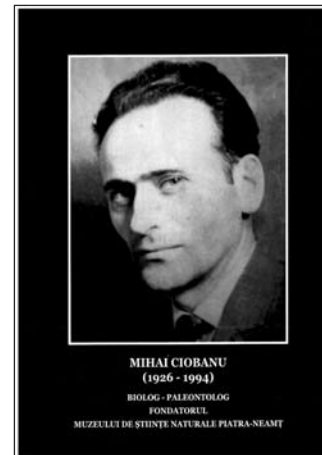
Paleomedial, se ajunge la concluzia că fauna descoperită reprezintă toate zonele specifice mărilor actuale, epipelagică, mezopelagică, batipelagică, ilustrată de peștii cu fotofori, și chiar abisală; în cea mai mare parte însă, fauna aparține zonei bentonice.

Ca și Mircea Paucă, prin monografia sa, Mihai Ciobanu vine să consacre pe plan european noi nume românești, amintind de plaiurile nemțene sau de personalități ale științei și culturii noastre naționale. Printre numele de holotipuri sunt de amintit: *Scopeloidespaucii*, *Vinciguerriamacarovici*, *Eomyctophumcozlae*, *Caranxpetrodavae*, *Pinulothunuscernegarae*, *Priacanthuspietrensis* ș. a. Paucă era înaintașul său în ale paleoichthyologiei, iar academicianul Neculai Macarovici, conducătorul său de doctorat.

După trecerea doctorului Ciobanu în lumea umbrelor, în numele vechii noastre amicitii și colaborări, m-am simțit obligat să am în grijă viitorul acestui domeniu de cercetare în care Instituția era demult consacrată. În consecință, la insistențele mele, în anul 1994, prin concurs, a fost

angajat la Muzeu, pe post de paleontolog, fostul meu student de la Facultatea de Geologie-Geografie, Sorin Baci, care lucrase de la absolvire ca geolog la IPEG – Maramureș.

Ieșean la obârșie, dar montagnard declarat și încercat alpinist, Sorin Baci s-a introdus din prima clipă cu mare seriozitate în problematica

domeniului, astfel încât, după numai câțiva ani, s-a înscris la doctorat cu un subiect vizând *Studiul ichtiofaunei oligocene și miocene inferioare din Pânza de Tarcău și Vrancea-sectorul central și nordic*.

Cu acest subiect, în anul 2001 obține titlul de doctor, avându-l conducător științific pe academicianul profesor Liviu Ionesi, iar în anul 2005 se transferă, prin concurs, pe post de lector la facultatea absolvită, încât în postul rămas vacant a fost încadrat un alt student de al nostru, Ionuț Grădianu care, începând din anul trei de studii, lucrase alături de Sorin Baci.

Familiarizat deja cu problemele cercetărilor paleoichthyologice, Ionuț Grădianu se înscrie la doctorat, pe care-l obține în anul 2010, cu tema *Studiul peștilor fosili terțiari din flișul dintre Valea Moldovei și Valea Sucevei*, sub conducerea profesorului doctor Ilie Turculeț.

Odată cu consacrarea celor doi specialiști în domeniu, studiul peștilor fosili din flișul carpatic capătă un nou mod de abordare, o radicalizare totală a problematicei. Faptul se datorează inițiativei luate de Sorin Baci de a contacta toți specialiștii din domeniu și de a pune la punct programe comune, expediții și, mai ales, revizuirii sistematice pe baza analizei materialului fosil din toate colecțiile Europene.

Așa s-a ajuns ca specialiștii pietreni să se constituie într-o echipă redutabilă de cercetători alături de J.C. Tyler de la celebrul Institut Smithsonian din Washington D.C., A.F. Bannikov de la institutul de Paleontologie al Academiei de Științe a Rusiei, F. Santini, cercetător la Muzeul Național de Istorie Naturală din Paris, Ruzena Gregorova de la Muzeul Național din Brno-Cehia și Norbert Micklich de la Muzeul Național din Darmstadt – Germania.

Colectivul respectiv are deja o seamă de realizări, printre care expediții paleontologice în depozitele terțiare din Valea Rinului și Caucazul de Nord, finanțate de către *National Geographic* și *NATO* în cadrul programului *Life Science and Technology*.

Lucrările comune sunt publicate în cele mai prestigioase reviste de specialitate din lume. Deja două dintre lucrări, semnate de Baci, Bannikov și Tyler, abordând revizuirea familiilor *Zeidae* și *Caproidae*, editate în anul 2005, au primit premiul „Grigore Cobălcescu” al Academiei Române. Pentru acest colectiv, schimburile de experiență, expedițiile și, mai ales, participarea la simpozioane și conferințe internaționale au intrat deja în rutină.

Dar numele Instituției a trecut dincolo de fruntariile țării și datorită *Anuarului*, revistă editată vreme de mai multe decenii și apărută în două fascicule, geologie-geografie și biologie. În paginile sale au văzut lumina tiparului toate lucrările științifice care se prezentau în cadrul sesiunilor științifice de toamnă. Din păcate, după 1989, n-au mai apărut decât trei numere, în anii 1996, 2000 și 2006; actualmente, lucrările cu profil geologic și biologic sunt publicate în paginile revistei *Memoria Antiquitatis*, motiv pentru care s-au întrerupt și schimburile de publicații cu unitățile de profil din țară și străinătate.

Am fost multă vreme redactorul responsabil al acestei reviste care, inițial, a apărut sub

numele de *Studii și Cercetări*. A fost o muncă făcută din plăcere și atașament pentru instituție, alături de doctorul Ciobanu, animatorul principal al acestei activități editoriale. Toate weekend-urile erau consacrate tehnoredactării și corectării în șpalt – coloană sau pagină.

În anii aceia, Tipografia din Piatra-Neamț era o subunitate a celei din Bacău și nu avea în profil nici mijloace, și nici preocupări de editare a cărții, demers care era destul de pretențios. Și totuși, aici s-au editat toate numerele de revistă.

Au fost anii în care am cunoscut lumea tipografilor, oameni de o demnitate profesională uluitoare și de care doar ziaristii nemțeni își mai pot aduce aminte. Îmi vine în memorie, cu respectul cuvenit, figura linotipistului Orest Onciu

Jubileul și demnitatea unei instituții (2)

care avea o rezistență ieșită din comun, culegând revista nopțile, în afara programului, și care a fost răpus de cu vreme de saturnism, zătărit și paginatorii ambițioși și mereu în concurență, Costică Stan și Nea Ion Pătrașcu, mașiniștii Mihai Loghin, Ion Popescu și Ion Rotaru, fostul primar al orașului. Până și la legătorie, îmi aduc aminte de doamna Meliță, gureșă și zgomotoasă, ce-și pune în joc orgoliul de a-și arăta măiestria, legând volume broșate, în piele sau rotunde la cotor.

Nu-mi explic, dar, deși erau și pe atunci destule greutate, totuși parcă lumea muncea cu mai multă osârdie și-și făcea din aceasta o satisfacție cotidiană.

Grație *Anuarului* cu cele două fascicule, geologie-geografie și biologie, Muzeul a reușit, înainte de 1989, să facă schimb cu 207 instituții de profil sau de cercetare în domeniul științelor naturii, din 46 de țări, de pe toate continentele lumii. Dintre ele, menționăm:

AUSTRIA: Muzeele de Științele Naturii din Viena, Graz și Innsbruck;

AUSTRALIA: Muzeul Național Victoria-Melbourne;

BELGIA: Institutul Regal de Științe Naturale-Bruxelles; Societatea Geologică a Belgiei;

BULGARIA: Universitatea din Sofia și Academia de Științe a Bulgariei-Sofia;

CEHIA și SLOVACIA: Cu un număr de 13 instituții cu profil geologic, geografic și biologic: dintre care Muzeul din Praga; Muzeul Național de Istorie Naturală-Praga;

GERMANIA: Schimb cu un număr de 14 instituții similare, printre care Muzeul de Științele Naturii Humboldt-Berlin;

ITALIA: Schimb cu un număr de 17 instituții printre care: Muzeul de Științe Naturale-Veneția; Institutul Geologic-Milano; Institutul de Paleontologie – Milano;

JAPONIA: Muzeul Universității din Tokyo; Muzeul de Istorie Naturală Osaka – Osaka;

RUSIA: Academia de Științe-Moscova;

STATELE UNITE ALE AMERICII: Schimb cu 35 de instituții muzeale și de cercetare, printre care Muzeul de Istorie Naturală Smithsonian – New York;

SUEDIA: Academia Regală de Științe a Suediei – Stockholm.

A trecut deci o jumătate de veac de când a luat ființă Muzeul de Științe Naturale din Piatra-Neamț, de când sunt, într-un fel sau altul, alături de această instituție, din care, trei decenii alături de ctitorul ei, doctorul Mihai Ciobanu.

Am rememorat câte ceva din istoria acestui lăcaș de cultură și știință și s-a putut constata că el a avut încă de la înființare un traseu ascendent, grație tuturor celor care au slujit instituția cu devotament și dăruire profesională.

Am în memorie pe toți cei care mi-au fost colegi și colaboratori și care au ostentat aici, de la șofer și supraveghetori și până la cei ce și-au lăsat sau își vor lăsa numele în analele științei românești, toți, deopotrivă, meritându-și consemnarea în cartea de onoare a Muzeului, instituție care ar trebui să poarte numele ctitorului.

Nimeni nu ar trebui uitat și de aceea mă gândesc cu recunoștința cuvenită la regretatul Vasile Ionescu, fost cercetător la Stațiunea „Stejarul” și colaborator al Muzeului, donatorul colecției entomologice și autorul monografiei *Vertebratele din România*, Mihai Humă, învățător, primul taxidermist al Muzeului, profesorul, dispărut și el de cu vreme, Simion Teodorescu, botanist. Marin Voicu, doctor în

biologie cu o teză privind paraziții mamiferelor, doctor Nicoleta Nechita cu o teză de doctorat în botanică privind *Flora și Vegetația Munților Hăghimaș*, profesorul Vasile Manolache, zoolog, doctor în biologie cu o teză de ornitologie, Dan Stănescu, azi profesor universitar, biolog Ion Țuc, trecut de tânăr în lumea umbrelor, Constantin Podoleanu, entomolog, și Maria Apetrei, entomolog, mulți ani directorul instituției.

Toți, deopotrivă, rămân doar cu satisfacția recunoștinței pe care le-o poartă contemporanii și, să sperăm, posteritatea pentru că, dacă ne gândim la confortul material, salarizarea personalului de astăzi a rămas ca și acum 50 de ani, o rușine a societății, a clasei politice ingrate și din ce în ce mai periculos de sfidătoare.

(N. R. – preluare din volumul *Istoriei amalgamate, Editura Constantin Mătase, Piatra-Neamț, 2015*)

Martie, 2015, Piatra-Neamț
Prof. dr. Constantin GRASU

Cultul pentru limba română în paginile ziarului „Cuvânt Moldovenesc”

Printre publicațiile periodice editate în perioada interbelică la Chișinău se numără și „Cuvânt Moldovenesc”, serie nouă. (*Cuvânt Moldovenesc* constituie o reluare a ziarului omonim publicat de Pan Halippa, N. Alexandri și S. Murafa între 1914-1919 la Chișinău.)

Inițiat de un grup de cărturari din cercul Societății „Astra”, la sugestia Mitropolitului Basarabiei Gurie Grosu, săptămânalul a început să apară în 1 noiembrie 1926, având inițial subtitlul „gazetă săptămânală cu tot felul de învățături și știri din toată lumea, tipărită pentru trebuințele norodului moldovenesc din Basarabia de către Asociațiunea «Astra»”. Odată cu trecerea, în 1937, în subordinea Fundației Principele Carol, Regionala Basarabiei, va deveni pur și simplu „foaie săptămânală pentru norod”. Dacă la început echipa redacțională era formată din Onisifor Ghibu (director) și doi redactori: Iorgu Tudor și Mihail Minciună, ulterior îi va avea ca membri pe Leon T. Boga (director), Iorgu Tudor și Emil Gane (redactori). În paginile ziarului „Cuvânt Moldovenesc” au publicat personalități marcante ale vremii din toate provinciile românești: Mihail Sadoveanu, Octavian Goga, Ioan Agârbiceanu, Onisifor Ghibu, Ștefan Iosif, Paul Mihăilă, Vasile Țepordei, Pan. Halippa, Ion Inculeț, Gheorghe Bezviconi și mulți alții.

În cei 14 de ani de apariție, săptămânalul a contribuit substanțial la culturalizarea țăranilor basarabeni, marginalizați și abrutizați de către ocupația țaristă. În cei 106 ani de aflare „sub ruși”, doar ei își menținuseră limba maternă, obiceiurile și datinile strămoșești, deoarece elitele locale se rusificaseră. Fără școli, instituții sau presă în limba română, basarabenii rămăseseră, din punct de vedere lingvistic, la nivelul anului 1812. Nu întâmplător, în articolul de fond din primul număr, intitulat *Cinstiți gospodari*, On. Ghibu compara ziarul cu un musafir mult așteptat, căruia țăranii basarabeni trebuiau să-i deschidă larg ușile: „Musafirul acesta este gazeta noastră «Cuvânt Moldovenesc» pe care câțiva ficiori de gospodari s-au hotărât s-o facă pentru a da și poporului moldovenesc o hrană sufletească sănătoasă, cum au toate noroadale lumi-

nate din lume”. În condițiile în care la Chișinău, la vremea respectivă, se editau câteva cotidiane în limba rusă și niciunul în română, Ghibu reclamă necesitatea imperioasă a unei astfel de publicații: „De ani de zile poporul nostru de la sate (...) nu știe ce se petrece în lume și în țară și trăiește într-o adevărată întunecime, ca în vremurile din vechime”. Pentru a cultiva o apropiere cât mai mare de publicul cititor, adaugă: „Acest musafir va fi ca un frate, ca un povăzitor, ca un binevoitor al D-voastră și al copiilor D-voastră. El vine cu dorința de a vă vorbi despre lucrurile de cari aveți nevoie și a vă da sfaturi cari să vă fie tuturora de folos și pentru viața aceasta și pentru cea viitoare”. (On. Ghibu, *Cinstiți gospodari*, nr. 1 din 1 noiembrie 1926, p. 1.)

„Cuvânt Moldovenesc” – un focar de lumină

Întrucât viața social-culturală din Basarabia a avut o dinamică specifică, necunoscând etapele de emancipare națională proprii celorlalte provin-

țiunile elementare de „stat”, „vot universal”, „democrație”, dar și să prezinte momente importante din istoria națională, fragmente din opere literare emblematic, cultivând astfel, într-un limbaj cât mai simplu, conștiința de sine și de neam a țăranilor basarabeni.

Pentru a ne face o impresie generală în ce privește nivelul de cultură de atunci, e suficient să precizăm că la început, în primul an de apariție, „Cuvânt Moldovenesc” s-a publicat în două ediții diferite: una cu litere latine, scrisă într-o română exemplară, și alta cu caractere chirilice, reflectând starea limbii vorbite la acea vreme în Basarabia. De altfel, subtitlul ediției în chirilice era: „gazetă săptămânală cu tot felul de învățături și știri din toată lumea, tipărită pentru trebuințele norodului din Basarabia de către asociația Astra”. Iar în editorialul scris de M. Minciună și I. Tudor se afirma: „Dacă în trecut, gazeta «Cuvânt moldovenesc» era glasul neamului, ridicat din acest colț de pământ, pe atunci rob, pentru dreptul lui la viață – prin noua gazetă vom pune toate silințele pentru apropierea sufletească între frați, în țara slobodă și neatărnată. (...) Gazeta va fi scrisă într-o limbă curat moldovenească și se va tipări cu două feluri de litere: latinești și rusești, pentru ca și cei cari nu cunosc încă îndeajuns litera latină, s-o poată lesne ceti”. (M. Minciună, I. Tudor, *Cuvântul nostru*, în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 1 din 1 noiembrie 1926, p. 1.)

Raportându-se la ziarul omonim editat de Pan Halippa, cei doi redactori țin să precizeze că după ce acesta a fost interzis de către autoritățile țariste, Basarabia a rămas fără nicio gazetă pentru săteni, așa cum s-a întâmplat, de fapt, de-a lungul întregului sec. al XIX-lea. De aceea, cu noua gazetă ei vin să umple acest gol: „Luând locul «Cuvântului Moldovenesc» din trecut, noi, acești din jurul noului focar de lumină, vom duce mai departe steagul ridicat de înaintașii noștri pentru deșteptarea norodului”.

Obiectivul principal al ziarului pe tot parcursul apariției sale a fost să lumineze poporul de rând și să contribuie la reînnoirea vieții spirituale a basarabenilor. Săptămânalul a promovat o ideologie proprie, bazată pe orientarea către civilizație și progres, către instruirea și cultivarea cetățenilor, ca premise pentru configurarea / fortificarea conștiinței naționale. Textele publicate în paginile ziarului nu sunt strict departajate tematic, ci abordează o multitudine de subiecte antrenate într-o direcționalitate convergentă.

Mica Unire sărbătorită la Soroca

Românii din Soroca au sărbătorit Mica Unire la biserica „Sfinții Martiri Brâncoveni”, unde s-au adunat profesori de istorie, elevi și soroceni interesați de istoria neamului românesc.

Preotul Sorin Hulață a adresat celor prezenți un cuvânt de felicitare și de mulțumire pentru aportul adus la desfășurarea activității de celebrare, în special doamnei Ana Bejan, președinta Fundației „Grigore Vieru” și istoricilor Angela și Mihai Zeamă, care au relatat despre evenimentele timpului și semnificația Zilei Unirii.

Profesoara Ana Bejan, președinta Fundației „Grigore Vieru”, a menționat că „Ziua de 24 ianuarie este o zi de semnificație istorie foarte profundă, pentru că la 24 ianuarie 1859 s-au unit Principatele Române, domnitor al Țării Românești a fost ales Alexandru Ioan Cuza, iar capitala a devenit orașul Iași”.

„Este important ca să facem aceste popasuri de suflet în viața noastră, să nu trecem nepăsători pe lângă aceste fapte din istoria poporului. Viața înaintașilor noștri ne privește și pe noi, cei care trăim la sute de ani distanță de ei. Dar suntem înălțuiți prin firul generațiilor cu cei care

cândva au scris o filă de istorie, la fel cum vor fi înălțuiți copiii noștri cu noi, cei care scriem azi o pagină de istorie, aici în biserică, prin rugăciune și cuvânt”, a spus în discursul său, părintele Sorin Hulață.

Angelina BEGU

Cultul pentru limba română în paginile ziarului „Cuvânt Moldovenesc”

Având, așadar, drept scop edificarea unei societăți civilizate, colaboratorii publicației erau preocupați în primul rând de răspândirea culturii, de iluminarea maselor largi de cititori. Cunoașterea trecutului, propagarea istoriei naționale, a folclorului și a literaturii autohtone se împletesc cu grija pentru limba română (la acea vreme denu-

rămăneau constante: „Căminele noastre culturale Astra au în programul lor de activitate luminarea sâtenilor din Basarabia, întărirea sentimentului lor național, dezvoltarea sentimentului lor de solidaritate și îndrumarea lor spre o mai bună gospodărie și spre un trai mai omenos”. (I. Dârzeu, *Apel pentru sprijinirea Căminelor culturale sâtești din Basarabia*, în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 35 din 28 august 1932, p. 1.) Oricum, colaboratorii ziarului susțineau cu ardoare înființarea la sate a căminelor culturale Astra îndemnându-i și pe cititori să le urmeze exemplul: „Trebuie încurajate, susținute și călăuzite. Călăuzite unitar, de oameni cari cunosc bine stările de spirit și de suflet locale”. Nu în ultimul rând, cititorii erau invitați să și colaboreze la săptămânalul „Cuvânt Moldovenesc”:

„...redacția noastră roagă pe iubitorii de cântece să le scrie, după cum le aud și să le trimită nouă pentru tipărire. Mai roagă pe cărturarii de la sate să ne scrie despre nevoile satelor, despre dorințele gospodărilor, despre întâmplările mai însemnate din viața sâtenilor. Cântecele și scrisorile acestea vor fi tipărite în foaia «Cuvânt Moldovenesc»”. [Cf. *Îndemn către cărturarii de la țară* (art. nesemnat) în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 6 din 13 februarie 1927, p. 1.] Alteori, fără menajamente, sâtenii sunt îndemnați să se cultive, să cumpere cărți, să se organizeze în grupuri pentru lecturi publice: „satul s-ar putea înzeștra cu lectori (cetitori), cu un cor, cu o bibliotecă și cu alte lucruri bune și folositoare. Ne trebuie conducători. Ne

ționale (...). Cititul în limba noastră era socotit de ruși ca un mare păcat și de aceea am fost ținuti în întunericul neștiinței. Moldovanul era numit cu cuvinte de ocară: «mojic», «cap de bou». Situația însă s-a schimbat și basarabienii ar trebui să înțeleagă, să devină conștienți de faptul că trebuie să ne luminăm, să ne întărim sufletele și să ne încălzim inimile la focul culturii”. [*Cartea românească în Basarabia* (art. nesemnat), în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 21 din 21 mai 1933, p. 3.]

Materialele publicate în acest săptămânal sunt o mărturie a faptului că țaranii basarabieni trebuiau convinși de beneficiile științei de carte. În mentalul colectiv era nevoie să se producă o breșă în acest sens. De aceea, colaboratorii recurgeau la diverse stratageme. Iată una dintre ele: „Gospodarul Afanasie Volovei din sat. Meșeni, jud. Orhei, cetind ziarul «Cuvânt Moldovenesc» în timp de un an (1934), a făcut economie de o 100 vedre de vin pe care trebuia să le bea în acest an, fie el singur, fie cu familia lui. Socotind numai 35 lei vadra, se face suma de 3.500 lei; scos plata abonamentului acestui ziar, rămâne suma de 3.380 lei, care erau să fie aruncați în vânt”. (M. Meșenescu, *Economie cu Cuvânt Moldovenesc*, în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 9 din 24 februarie 1935, p. 1.)

Îndemnul spre știința de carte este reiterat și într-un număr din 1935: „Cartea cea bună și sfântă cuprinde comorile cele mai bogate pe care nimeni niciodată nu ți le poate fura. Tot din cărți mai putem învăța cum să creștem copiii, cum să socotim, cât e de frumoasă țara noastră, prin ce întâmplări au trecut strămoșii noștri până ne-au lăsat moștenire această bogată și frumoasă țară. Și dacă, frate plugar, îți vei aminti că în cărți se află învățături de felul cum să-ți îngrijești vitele, pământul, prisaca ș. a., nu vei mai zice că se potrivește cartea cu plugarul ca scripa cu ie-purele...” (Euf. Grosu, *Minunea cărții*, în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 23 din 2 iunie 1935, p. 1.)

Săptămânalul a abordat o tematică vastă care transpare și din rubricile sale: *Vești din lumea întreagă*, *Știri din toată țara*, *Fel de fel*, *Din trecutul neamului nostru*, *Scriptori și publiciști români basarabeni*, *Gospodărești* (*Munca pământului*, *Îngrășarea pământului*, *Un mijloc de a mări roada sămănăturilor*), *Sfaturi pentru sănătate*, *Sfaturi sufletești*, *Oameni mari ai Neamului românesc*, *Din înțelepciunea poporului român*, *Folclor basarabean*, *Conferințele „Astri” basarabene*, *Oameni și fapte pilduitoare*, la care trebuie adăugate și *Pagina copiilor*, *Pagina cooperativei*, *Tâlcuiri din Biblie*. Cu siguranță că a constituit o prezență vie în panorama presei interbelice de la Chișinău, având un mare impact în propagarea culturii și a dorinței de instruire printre basarabeni. Prin cuvintele redactorilor „Cuvântului Moldovenesc”, săptămânalul a contribuit la a-i scoate pe țaranii basarabeni din întunericul în care se aflau, a-i trezi din letargie și a-i aduce în rândul popoarelor civilizate. Așa cum epoca luminilor a constituit o linie de demarcație în apariția lumii moderne, și „Cuvânt Moldovenesc” reprezintă o linie de demarcație între perioada ocupației țariste cu toate gravele sale consecințe și cea a regăsirii de sine a basarabenilor.

Eugenia BOJOGA

(continuare în numărul viitor)

mită moldovenească, uneori grai româno-moldovenească...).

Întrucât efortul de culturalizare a cetățenilor trebuia să se desfășoare programatic, redactorii „Cuvântului Moldovenesc” vor informa cu regularitate cititorii despre deschiderea școlilor primare în localitățile rurale și despre inaugurarea căminelor culturale, acestea fiind văzute, pe bună dreptate, ca centre sau focare ale iluminării. Școala luminează sufletul, limpezeste mintea și arată calea cea adevărată spre bine, demonștră I. Tudor în nr. 4 din 30 ianuarie 1927. Țăranii erau îndemnați să-și trimită copiii la școală, „fiindcă școala e izvorul bunurilor voastre și ea-i scăparea voastră a tuturor din ghiarele sărăciei și a năcazurilor”. (I. Tudor, *De unde vine scăparea?* în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 4 din 30 ianuarie 1927, p. 1.) Apelul direct la școlarizare este de-a dreptul binevenit, dacă luăm în considerare faptul că, spre sfârșitul perioadei de ocupație țaristă, aproape 80% dintre basarabeni erau analfabeți.

Ca model și punct de reper pentru colaboratorii săptămânalului „Cuvânt Moldovenesc” a servit Astra ardeleană: „În vremurile grele de sub stăpânirea ungurească, românii din Transilvania, pentru a-și apăra drepturile firești și sfinte, — adevărată limba națională în școală și în biserică — s-au unit la anul 1861 într-o obște mare, cu numele de «Astra»: Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român. (I. Tudor, *Ce este „Astra”?* în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 1 din 1 noiembrie 1926, p. 1.) Această asociațiune Astra și-a întins acum lucrarea sa și peste munții Carpați, deschizând la noi în Basarabia un Comisariat general, în frunte cu omul de încredere, vechiul luptător — dl prof. Onisifor Ghibu, care în 1917-1918 ne-a dat și nouă mâna sa de ajutor. Astra tipărește «Cuvânt Moldovenesc», care va străbate la sate, luminând ungherile pline de întuneric”. I. Tudor își exprimă speranța că Astra va deveni „steaua cea mai luminoasă, care va lumina sufletele bieților moldoveni uitați cu totul de stăpânirea străină de până la unire”.

Din primele numere începe să apară o rubrică specială dedicată acestui aspect: *Răbojul Căminelor „Astri Basarabiei”*. Așadar aici vor fi incluse cu regularitate reportaje de la inaugurarea căminelor culturale — în 1934 numărul acestora ajunsese la 567, asta însemnând că tot atâtea sate din Basarabia aveau „focare” de cultură —, aici vor fi lansate diverse apeluri pentru sprijinirea acestor instituții publice și chiar a ziarului „Cuvânt Moldovenesc”. Obiectivele acestor acțiuni

trebuie numai oameni cu stăruință, prieteni ai luminării poporului”. (Cf. *Ce s-ar putea face într-un sat moldovenesc*, în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 6 din 13 februarie 1927, p. 2.)

Înființarea școlilor și căminelor culturale marca o punere a accentului pe difuzarea științei de carte, subliniind importanța covârșitoare a cărții românești în Basarabia, ceea ce însemna și o modernizare a societății prin redimensionarea valorilor: „norodul moldovenesc (...) trebuie întărit, mai întâi prin lumina cărții”. Un text concludent în acest sens este cel semnat Octavian Goga și intitulat sugestiv: *La Carte!*, în care poetul lansează același apel spre iluminare: „În vâlmășagul aprins al acestor războaie s-a fărâșit o armă, pe care voi o cunoașteți. Cartea, cu îndemnul și poveștele ei încuiate între slovele mărunte, este arma vremii nouă”. (Oct. Goga, *La carte!* în „Cuvânt Moldovenesc”, nr. 14 din 1 aprilie 1928, p. 1.)

Pentru a stimula dragostea de carte și de autoinstruire, în 1933 este instituită Ziua cărții, care va fi sărbătorită în fiecare an. „Această zi a cărții deschide noi drumuri pentru trudnica muncă de luminare a norodului, de întărire a conștiinței na-

CALENDAR – februarie 2020

0 1. **MARIN CONSTANTIN** (27 ian. 1925 – 1 ian. 2011) – 95 de ani de la nașterea compozitorului și dirijorului;
10. **SINCLAIR LEWIS** (7 februarie 1885 – 10 ianuarie 1951) – 135 de ani de la nașterea scriitorului american, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură;

11. **RENÉ DESCARTES** (31 martie 1596 – 11 februarie 1650) – 370 de ani de la moartea filosofului și matematicianului francez;

12. **DARWIN, CHARLES** (12 februarie 1810 – 19 aprilie 1882) – 210 ani de la nașterea naturalistului englez, fondatorul teoriei moderne a evoluționismului;

14. **GRIGORE VASILIU BIRLIC** (24 ian. 1905 – 14 feb. 1970) – 50 de ani de la moartea actorului;

14. **GRIGORE VIERU** (14 feb. 1935 – 18 ian. 2009) – 85 de ani de la nașterea poetului basarabean;

15. **ION ANDREESCU** (15 feb. 1850 – 22 oct. 1882) – 165 de ani de la nașterea pictorului;

15. **TITU MAIORESCU** (15 feb. 1840 – 18 iul. 1917) – 180 de ani de la nașterea criticului literar;

21. **TIMOTEI CIPARIU** (21 feb. 1805 – 3 sept. 1887) – 215 de ani de la nașterea cărturarului;

23. **PAUL CLAUDEL** (6 august 1868 – 23 februarie 1955) – 65 de ani de la moartea poetului și dramaturgului francez;

26. **NICOLAE TONITZA** (13 apr. 1886 – 26 feb. 1940) – 80 de ani de la moartea pictorului;

27. **A. D. XENOPOL** (24 mart. 1847 – 27 feb. 1920) – 100 de ani de la moartea istoricului;

23. **GEORG FRIEDRICH HÄNDEL** (23 februarie 1685 – 14 aprilie 1759) – 335 de ani de la nașterea compozitorului german.

Red.

Soroceni nemuritori:

ION CODREANU – PROMOTOR AL UNITĂȚII NAȚIONALE

Cu arma, cu vorba, cu condeiul, cu sapa noi trebuie să ne iubim Țara. Acesta era crezul lui Ion Codreanu, născut la 1879 în comuna Ștefănești, județul Soroca. Toți colegii de luptă îl numeau moș Ion Codreanu pentru înțelepciunea sa și pentru cumsecădenia sa. Atunci când în Parlamentul de la București apăruseră discuții aprinse între Constantin Stere și Nicolae Iorga, marele istoriograf român, moș Ion Codreanu a afirmat: „Mi se cere a spune ceva despre Nicolae Iorga. Eu sunt prea mic să-mi amestec glasul meu printre cărturarii de seamă ai neamului meu”.

Lăsați țărănul acesta să vorbească – aveți multe de învățat de la el. (Nicolae IORGA)

Toți recunoșteau autoritatea morală și intelectuală a lui Ion Codreanu. A fost un autodidact. Avea doar studii elementare rusești, dar mereu l-a însoțit dorința de autodepășire. A învățat limba germană pentru a studia „Critica rațiunii pure” a lui Kant. Armata și viața i-au fost școala.

Prin carte a ajuns la ziarul „Basarabia”. A învățat arta scrisului de la Constantin Stere, Emanuel Gavriliță, Alexei Mateevici, Sergiu Cujbă... Întors de pe front, participă (25-27 mai 1917) la Congresul Învățătorilor. Onisifor Ghibu scria: „Nespus de înălțătoare a fost cuvântarea soldatului Ion Codreanu din Ținutul Sorociei”: *O sută de ani am trăit în întuneric. Am strigat lumină, lumină, dar în zadar; Dumnezeu voastră, învățătorii, veți face lumină... Eu sunt țărăn fără învățătură, dar știu ce înseamnă limba mamei. Pentru noi nu poate fi nimic mai sfânt decât limba moldovenească, adică limba română. Să zicem fără frică oriunde: români suntem, români ne cheamă! Mergeți ca apostolii prin Basarabia. Nu interesele de clasă să ne mâne, ci interesul național.*

Ce lecție de folos este pentru politicieni și intelectuali cuvântarea lui moș Ion Codreanu! La 27 martie 1918, a votat în Sfatul Țării Unirea Basarabiei cu Țara. A fost deputat în Parlamentul României. În 1919-1920, a participat la Conferința de Pace de la Paris. În funcția de translator l-a avut pe Sergiu Cujbă, fiul scriitorului Victor Crășescu...

Iată un caz amuzant, care scoate în evidență înțelepciunea lui: ...La Paris se plimba permanent și admira frumusețea orașului nu doar pe marile bulevarde... Într-o zi s-a rătăcit și intrând într-un local a rugat să fie servit cu o cafea. Nu cunoștea franceza, de aceea a luat un

servețel, a desenat o vacă și o femeie, care o mulgea. Dar, dincolo de anecdotică, la Paris a apărat identitatea noastră românească cu cerbicie.

Era foarte dur cu negații Krupenski și Șmidt Țiganco, tatăl caza-cilor de pe Don, care afirmă că 70 la sută din

populația Basarabiei sunt cu Rusia.

La 25 iulie 1940, a fost arestat și închis în penitenciarul din Bălți. La 25 mai 1941, a fost extrădat în România și schimbat pe Ana Pauker. A luptat pentru Basarabia, pentru retrocedarea ei...

O pagină aparte din activitatea sa a fost prietenia cu Constantin Stere, care era cu 12 ani mai mare decât moș Ion Codreanu. Ținea mult la prietenia lor: *sunt descris și eu de Stere în romanul „În preajma revoluției – Ioniță Cornea”*. La 8 aprilie 1930, Constantin Stere trimite o scrisoare-testament moșului Ion Codreanu și tuturor basarabenilor: *...Iubite moș Ioane, îmi îndrept gândul spre dumneata și, în persoana dumneata, spre toți prietenii mei și tovarășii de luptă, către întreg acel norod de țărani din Basarabia. Nu-mi pot găsi un mai vrednic purtător de cuvânt decât pe bătrânul care, silit să-și muncească ogorul țărănesc, a știut decenii cu cinste să-și ducă sarcina de luptă pentru ființa națională.*

La 16 ianuarie 1949, se stinge din viață, la vârsta de 70 ani.

Prof. Ana BEJAN,
președinta Fundației „Gr. Vieru”

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

Februarie 2020

1/1929 – n. Grigore Caraza, la Poiana Teiului, Neamț (d. 11. 11. 2014, Piatra-Neamț), învățător, condamnat de mai multe ori, a făcut peste 21 de ani de închisoare. A reușit, la 50 de ani, să obțină diploma de bacalaureat. În 1980, a emigrat în Statele Unite de unde a revenit în țară (2001). Petre Țuțea era de părere că, în închisoare, Grigore Caraza și-a „exercitat profesia de român”. Experiența de temniță grea în închisorile comuniste a transpus-o în cartea „Aiud însângerat”, un document tulburător despre ceea ce a însemnat „holocaustul roșu” în România. I

s-a acordat Titlul de Cetățean de Onoare al Municipiului Piatra-Neamț (2007).

2/1853 – n. Nicu N. Albu, la Piatra-Neamț (d. 31. 05. 1908, București), a absolvit Facultatea de Medicină din Berlin, fără examen de doctorat.

Rememorări nemțene

Arendaș al moșiilor din Roznov, Turturești și Măraței, se va consacra exploatarea forestieră, construind drumuri, șosele, căi ferate (Bacău – Piatra-Neamț, și Piatra-Neamț – Târcău). Deputat, senator, prefect al Județului Neamț și primar. Atunci s-a terminat construcția șoselelor începute de Gheorghe Ruset-Roznovanu, s-au construit șapte poduri mari peste Bistrița, șoseaua peste Petru-Vodă (Târgu-Neamț – Valea Bistriței), introducerea curentului electric în oraș, amenajarea

Parcului „Cozla” și a grădinii zoologice, aducțiunea de apă potabilă, construirea de străzi, trotuare, extinderea liniilor telefonice în județ, mutarea gării pe actualul amplasament. A sprijinit apariția publicațiilor: „Mișcarea”, „Propășirea”, „Munca”.

2/1944 – n. Violeta Lăcătușu, la Asău, Bacău, profesoară, scriitoare, artist plastic. După absolvirea Facultății de Filologie, Iași (1967) a predat, până la pensionare, limba și literatura română la Colegiul Național „Roman-Vodă” din Roman. A debutat editorial cu romanul „Simurgul” (1999). Colaborări: „România literară”,

Farmecul dascălului

Sunt exponentul unei generații care a avut parte de rele și de bune, însă norocul a tras mai greu la cântar, întrucât formația mea intelectuală a fost binecuvântată de acele timpuri. Există farmecul dascălului. În clasa întâi, în timpul lecțiilor, învățătorul ne cânta la vioară, iar eu, deoarece îmi plăcea muzica, rămâneam de fiecare dată vrăjit. Melodiile erau de o expresivitate rară, parcă vorbeau cu cuvinte. Institutul era un simplu absolvent de Școală Normală, dar care, ca și colegii săi, știa și putea face foarte multe: cânta, desena etc. Îl credeam un fel de magician. Copiii erau foarte atenți la lecții pentru că era interesant, atractiv. Elementul de atracție trebuie să existe neapărat, mai ales în învățământul de astăzi care, după o perioadă de ideologizare ce a determinat formarea unei întregi mentalități, necesită o reorientare.

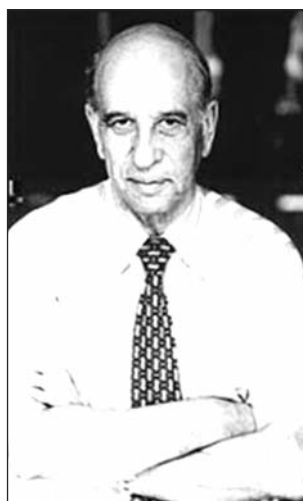
Ceea ce se observa la profesorii copilăriei mele era substratul intelectual. Erau oameni cițiți, cu o vorbire românească exemplară, pe care noi încă nu o posedăm. Avem de recuperat „handicapul” și dispunem de mijloace destule. Pentru început e nevoie să formăm o limbă liceală, apoi una universitară.

Putem atrage atenția și asupra deontologiei profesorului, ceea ce presupune anumite reguli de conduită, de ținută, care ar influența, în ultimă instanță, statutul profesorului, ponderea lui în societate. Prima era desigur competența. Era mai prejos de onoare lor să fie nepregătiți. De obicei, absolvenții de universități, ei, pe lângă buna pregătire, mai aveau o calitate – fluența în vorbire, expresivitate, o frază bine încheiată. Limbajul liric era folosit chiar și de profesorii de la științele exacte. Există rigoarea științifică, nu era cazul să faci digresii, însă unora le plăcea foarte mult să folosească proverbe, citate. Acestea ni se întipăreau bine în memorie. Sunt trei căi de cultivare a limbii, cum le numesc eu – trei petale ale unei flori pe nume limba română. Prima e lectura, a doua – audierea, iar a treia, care este foarte importantă – comunicarea prin viu grai. Cu „limba de lemn” am sărăcit vocabularul, frazeologia, terminologia. Influența profesorilor asupra noastră era atât de mare, încât și astăzi ne aducem

aminte de ei. Savanții, oamenii de artă, scriitorii care au studiat în gimnaziile și liceele din acea perioadă, au fost învățați să fie perseverenți, silitori și să facă în orice condiții carte. Să dăm doar câteva exemple: chimiștii Dumitru Batâr și Gheorghe Duca, ecologul Ion Dediș, fizicianul Mircea Bologa, biologul Boris Mateenco, matematicianul Petru Soltan, compozitorul Vasile Zagorschi – sânt oameni de o veritabilă valoare.

Școala de pe timpuri avea o adevărată deschidere spre Occident. Atunci limba franceză era pentru intelectuali o a doua limbă maternă, mulți basarabeni își făceau studiile la Paris sau în alte centre universitare din Europa. Profesorii noștri, prin comportament, ocupații, stimulau această deschidere de care, din fericire, am beneficiat cu toții.

Dar cel mai mare noroc (se poate spune că

a fost un dar de la Dumnezeu) e cel de a-l fi avut ca profesor pe Șerban Cioculescu, ilustrul critic și istoric literar. Influența pe care a exercitat-o el asupra discipolilor săi a fost deosebită. O asemenea influență nu trece odată cu anii, ea este una perpetuă.

Cred că fiecare cadru didactic trebuie să-și propună un scop ambițios (căci ambiția nu e ultima virtute) și să se gândească la următorul lucru: pentru cât timp va rămâne el în inima copilului? Nu sunt de acord cu expresia „fost profesor”, deoarece profesorul, pentru mine, este personalitatea care te „însoțește” toată viața. Să spui „fostul meu profesor” e ca și cum ai spune „fostul meu părinte”.

Alexandru GROMOV

CALENDAR

– martie 2020

- 0** 1. **FRÉDÉRIC CHOPIN** (1 martie 1810 – 17 octombrie 1849) – 210 de ani de la nașterea compozitorului polonez;
05. **HORTENSIA PAPADAT-BENGESCU** (8 dec. 1876 – 5 mart. 1955) – 65 de ani de la moartea prozatoarei;
06. **MICHELANGELO BUONARROTI** (6 martie 1475 – 18 februarie 1564) – 545 de ani de la nașterea sculptorului, pictorului, arhitectului și poetului Italian;
07. **RAVEL, MAURICE** (7 martie 1875 – 28 decembrie 1937) – 145 de ani de la nașterea compozitorului francez;
08. **RADU TUDORAN** (8 mart. 1910 – 19 nov. 1992) – 110 de ani de la nașterea prozatorului;
12. **CONSTANTIN CHIRIȚĂ** (12 mart. 1925 – 14 nov. 1991) – 95 de ani de la nașterea prozatorului;
12. **DUMITRU ALMAȘ** (19 oct. 1908 – 12 mart. 1995) – 25 de ani de la moartea istoricului și prozatorului;
12. **GEORGE CĂLINESCU** (19 iun. 1899 – 12 mart. 1965) – 55 de ani de la moartea prozatorului și criticului;
19. **ION BARBU** (19 mart. 1895 – 11 aug. 1961) – 125 de ani de la nașterea poetului;
19. **NICOLAE FILIMON** (6 sept. 1819 – 19 mart. 1865) – 155 de ani de la moartea prozatorului;
20. **AL. I. CUZA** (20 mart. 1820 – 15 mai 1873) – 200 de ani de la nașterea domnitorului;
24. **VERNE, JULES** (8 februarie 1828 – 24 martie 1905) – 115 ani de la moartea scriitorului francez;
25. **MATEIU CARAGIALE** (25 mart. 1885 – 17 ian. 1936) – 135 de ani de la nașterea scriitorului;
28. **CHAGALL, MARC** (7 iulie 1887 – 28 martie 1985) – 35 de ani de la moartea pictorului francez de origine rusă;
31. **BRONTË, CHARLOTTE** (21 aprilie 1816 – 31 martie 1855) – 165 de ani de la moartea scriitoarei engleze.

Red.

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

” Cronica”, „Ateneu”, „Antiteze”, „Analele” Universității ieșene. Alte cărți: „Inițiere astrală, grafi-poeme”, „Jocul destinului”, „Taifunul își ascute dinții”, „Imprevizibil e sâgeata destinului”, „Să crezi în imposibil”. Este membră a U. S. din România.

■ 3/1931 – n. **Gheorghe Vadana**, la Poiana Largului, Neamț, (d. 20.11.2019, Piatra-Neamț), profesor de desen, inspector școlar, director de școală (1967–1993), artist plastic. A absolvit Facultatea de Arte Plastice, Iași (1967), membru al U. A. P. A participat la taberele de creație din țară și la Tabăra Internațională UNICEF, Hamburg

(1972). Expoziții personale la Strasbourg, Hamburg, Târgu-Mureș, precum și în Ungaria, Spania. Expune anual la galeriile din Piatra-Neamț și la toate expozițiile Filialei, la Voronețiana (Suceava), Galeria „Cupola” Iași, București, Chiși-

Rememorări nemțene

nău, Bacău, Galeria Teatrului Național București, Bienala „Lascăr Vorel”. Distincții: Diploma de Onoare a Comitetului de Cultură Neamț și Premiul „Lascăr Vorel” pentru pictură.

■ 7/1932 – n. **Virgil Răzeșu**, la Brăila, doctor în medicină, prozator, a absolvit Institutul de Medicină, Iași. Din 1963, medic primar, șef de secție chirurgie, la Piatra-Neamț. Membru al unor organizații științifice și profesionale din România și internaționale. Cetățean de Onoare al Municipiului Piatra Neamț. Cărți de specialitate: „Chi-

rurgie generală – probe practice pentru examene și concursuri”; „Profesorul Ion Juvara – dascăl și promotor al chirurgiei românești”; un cap. în „Enciclopedia cancerului”, vol. XII; „Chirurgie generală – vademecum pentru examene și concursuri”. Beletistice: „Spectru intim – din viața unui chirurg”; „Trei bisturie care au revoluționat medicina” (colab.); „Prin vâmile vieții”, roman; „Nuntă de aur”, poezie și proză; „Tratat de deflorare”; vol. „Cetățeni de onoare ai Municipiului Piatra-Neamț” ș. a.

Constantin TOMȘA
(continuare în pag. 14)

Pro memoria GRIGORE VIERU • 85 de ani de la nașterea poetului

A păstra în mod curent prospețimea senzorială a copilăriei, a im- prima cuvântului vibrație și autenticitate, a pune în toate ipostazele o clară personalitate, iată motive pentru care poezia lui Grigore Vieru, în total atașantă, înscrie în tabloul literaturii noastre contemporane valori de cea mai bună calitate.

Constantin CIOPRAGA

Grigore Vieru, „poet al celor trei sfinte teme: Mama, Limba și Dragostea” (Eugen Simion), s-a născut pe 14 febr. 1935, pe malul stâng al Prutului.

Facultatea Filologie și Istorie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău (1958). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1958).

Debut editorial cu versuri pentru copii „Alarma” (1957), urmat de alte cărți cu aceiași destinatari: *Muzicuțe. Poezii de seama voastră, Duminica cuvintelor, Abecedar, Albinuța* ș. a.

Odată cu apariția volumului *Numele tău* (1968) atinge fulgurător titlul de poet-simbol al Basarabiei. Cartea, prefăcută de Ion Druță, a fost apreciată ca cea mai originală apariție poetică, devenind obiect de studiu la cursurile universitare de li-

(1935-2009)

teratură națională contemporană. „Este cartea care declanșează începutul unei sincronizări a poeziei cu cea scrisă în țara-mamă”. (D a n i e l Corbu)

Întreaga creație a poetului atât lirică, cât și publicistică denotă un autor aflat într-o permanentă căutare. Volumele și antologiile lui Grigore Vieru s-au succedat la edituri din Republica Moldova și România: *Aproape* (1974), *Mama* (1975), *Steaua de vineri* (Iași, 1978), cu o prefăcută de Nichita Stănescu, *Strigat-am către tine* (1999), *Lucrare în cuvânt* (2001), prefăcută de aca-

demicianul Mihai Cimpoi, *Cât de frumoasă ești* (2004), cu o prefăcută de Eugen Simion ș. a. Poetul a scris și publicat sute de articole de artă și literatură, articole politice și sociale. La Iași, la Editura „Prințps Edit,” a fost lansat volumul *Taina care mă apără* (2008), ediție realizată de Grigore Vieru și Daniel Corbu. „Rog ca orice viitoare selecție a versurilor mele, în caz că voi avea și acest mai mare noroc, să se realizeze în baza acestei ediții” – scria Grigore Vieru în prefăcută *Cartea vieții mele*. Este ultima ediție antumă, care cuprinde cele mai reprezentative creații ale poetului, scrise pe parcursul vieții.

Grigore Vieru a fost și va rămâne un mare și adevărat poet. Principala caracteristică a liricii lui și a versurilor pentru copii este cantabilitatea. Multe poezii au fost puse pe note, fiind cântate de coruri și interpreți celebri de pe ambele maluri ale Prutului.

În 1981, împreună cu Eugen Doga, a semnat cântecele celebrului muzical „Maria Mirabela”, în regia lui Ion Popescu Gopo. Culegeri din lirica și poezia sa sunt tra-

duse în Franța, Spania, Germania, Cehia, Macedonia, Serbia, Polonia, SUA, Italia, Rusia, Ucraina, Țările Baltice ș. a.

La sfârșitul anilor '80 poetul se afla în prima linie a Mișcării de Eliberare Națională din Basarabia. Textele sale au avut un mare rol în deșteptarea conștiinței naționale, în recunoașterea limbii române ca limbă oficială, în revenirea la grafia latină.

Grigore Vieru a fost autorul care s-a bucurat de însemnate onoruri publice și premii literare, iar recunoașterea maximă a valorii operei sale a fost făcută de Academia Română care, în 1992, îl propune la Premiul Nobel pentru Pace.

În noaptea de 15 spre 16 ianuarie 2009, poetul a fost implicat într-un accident rutier grav. S-a stins din viață la 18 ianuarie, iar ziua de 20 ianuarie, ziua înmormântării sale, a fost declarată zi de doliu național. Epitaful și l-a ales Grigore Vieru însuși: *Sunt iarbă, Mai simplu nu pot fi.* (N. R. – Text prelucrat după *Aniversări culturale, 2020*, Biblioteca „Ion Creangă”, Chișinău)

Tamara PERETEATCU

Pro memoria PETRU CĂRARE • 85 de ani de la nașterea scriitorului

Petru Cărare este unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai genului umoristic din Basarabia, impunându-se ca un comic narativ, care știe arta râsului-plânsului nu din carte, ci din fondul genetic propriu, din modul firesc în care s-a depozitat în ființa lui râsul popular.

Grigore VIERU

Poet, prozator, dramaturg, umorist și satiric, traducător, Petru Cărare s-a născut pe 13 febr. 1935, în satul Zaim, județul Tighina.

Facultatea de Jurnalistică a Școlii Centrale a Comsomolului din Moscova (1956), Institutul „M. Gorki” din Moscova (1969). În perioada studiilor în capitala rusă citește din Eminescu, Creangă, Alecsandri. Tot aici descoperă parodiile lui George Topârceanu, care l-au influențat să treacă de la poezia patetică la cea satirică și umoristică.

(1935-2019)

Redactor în departamentele de satiră și umor ale mai multor publicații periodice, secretar literar la Teatrul „Luceafărul”, director al Biroului de propagare a literaturii de pe lângă Uniunea Scriitorilor.

În 1954-1955 a început să publice versuri lirice și satirice în ziarul „Tinerimea Moldovei”, precum: *O călătorie prin rai, Seară de vară, O, leliță* ș. a.

În 1959 Uniunea Scriitorilor a propus spre editare primul său volum de poezii *Soare cu dinți*, dar acesta a fost respins, deoarece conținea texte considerate antisovietice, scriitorul condamnat în versuri unele vicii caracteristice acelei perioade. În plus, scriitorul a fost alungat de la „Chipăruș” și trimis în raionul Telenești, unde a editat ziarul „Lupta” în satul Buda.

Spiritul critic intransigent al scriitorului se manifestă îndeosebi în cărțile: *Zodia musafirului* (1970), *Săgeți* (1972, a cărui tiraj de 14.000 de exemplare a fost retras din vânzare și distrus prin tăiere/ardere, la comanda cenzurii comuniste din acele timpuri), *Oglinzi* (1974), *Parodii și epigrame* (1981), *Cadențe* (1985), *Penița și bărdita* (1988), *Săgeți. Carul cu proști*

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

(urmăre din pag. 13)

10/1879 – n. Leon Mrejeriu, la Cotârğași, Broșteni, Neamț (d. 14. 10. 1945, Mizil), institutor, autor de manuale școlare, folclorist. A absolvit Școala Normală „Vasile Lupu” din Iași (1899). A predat la: Crucea, Broșteni, Mănăstirea Bistrița, Zorleni, Poiana Teiului, Târgu-Neamț, Piatra-Neamț, revizor școlar (1908-1912, când s-au clădit peste 100 de școli, s-a înființat, la Piatra-Neamț, un liceu de fete, s-a adăugat un etaj la clădirea Liceului „Petru Rareș”), Siliștră, animator cultural în Basarabia, inspector pentru Ardeal și Bucovina, membru în Consiliul General de Instrucție, deputat, prefect al Județului Neamț. Unul din inițiatorii revistei de folclor „Ion Creangă”. Fondator al Băncii Corpului Didactic, primul președinte al Asociației Învățătorilor din Județul Neamț (1912). Scrieri: „O călătorie în Transilvania”,

„Carte pentru tineretul de la sate”, „Șezătoare țărănească”, „Mănăstirea Bistrița”, „Din Basarabia”, „Înălțuirea vremurilor”.

■ 10/1930 – n. **Ioanichie Bălan**, la Stănița, Neamț (d. 22. 11. 2007, Mănăstirea Sihăstria,

Rememorări nemțene

Neamț), monah, prozator și poet religios; a absolvit Liceul Comercial din Roman (1949), tuns în monahism la Mănăstirea Sihăstria, apoi hirotont diacon, (1953); casier, contabil, secretar și ghid. Transferat la Mănăstirea Bistrița, Neamț (1971-1990), urmează cursurile Institutului Teologic Universitar din București (1975), revine la Sihăstria (1990), unde va continua activitatea de povăduire a credinței. A reeditat „Viețile Sfinților”, 12 volume. Alte volume: „Patericul românesc”; „Vetre de sihăstrie românească”; „Măr-

turii românești la Locurile Sfinte”; „Convorbiri duhovnicești”, „Călăuza ortodoxă în biserică”, „Călăuza ortodoxă în familie”; „Părintele Paisie duhovnicul”; „Părintele Cleopa duhovnicul”; „Convorbiri cu teologi ortodocși străini”.

■ 13/1955 – n. **Alexandru Dabija**, la Piatra-

Neamț, regizor, a urmat Liceul la Bicăz și Piatra-Neamț, apoi Facultatea de Teatru, secția regie, a I. A. T. C. București. Reparti- zat la Teatrul Tineretului, apoi regizor și director al Teatrului Odeon. Activi- tate profesională (regie), la T. T. din Piatra-Neamț: „Răfuiala”, „O noapte fur- tunoasă”, „D’ale carnavalului”, „Baba Hârca”, „OO!” „La coutume”, „Orfanul Zhao”, „Femeia mută”. Alte spectacole, la București și în țară:

Pro memoria PETRU CĂRARE

• 85 de ani de la
nașterea scriitorului

Si alte poeme (1990, reeditat), *Fulgere basarabene* (1992), *Pălăria gândurilor mele* (2000), *Leul n-are frigider* (2000), *Puncte de reper* (2003), *Parodii* (2018) ș. a.

Este și autorul mai multor culegeri de poezii pentru cei mici, versurile sale destinate copiilor și adolescenților fiind considerate de o integritate și valoare educațională deosebite.

Piese ce-i aparțin – *Străinul*, *Drum deschis*, *Portretul*, *Logodna cu bucluc* ș. a., au fost montate la teatrul „Vasile Alecsandri” din Bălți.

A tradus din Esop, Ivan Krâlov, François Villon, Heinrich Heine ș. a.

În anul 2013, în ajunul zilei de naștere a scriitorului, a fost scos de sub tipar volumul de exegeze literare *Petru Cărare – scriitor nonconformist*, elaborat de Biblioteca Municipală „B. P. Hașdeu”, Filiala „Onisifor Ghibu”.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1964) și al Uniunii Scriitorilor din România (1996), inclus în *Marea antologie a epigramei românești* (2005), *101 epigramiști români* (2011) ș. a.

Pentru creația sa Petru Cărare a fost distins cu Premiul Național pentru Literatură (2000), Premiul Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2008), Premiul „Ion Creangă” (2015) în cadrul Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret. Deținător al Titlului Onorific „Maestru al Literaturii” (1994), al Ordinului Republicii (2010) și al Medaliei „Mihai Eminescu” (1996).

Se stinge din viață la 27 mai 2019, în Cluj-Napoca, la vârsta de 84 de ani. (N. R. – Text prelucrat după *Aniversări culturale, 2020*, Biblioteca „Ion Creangă”, Chișinău)

Maria HAREA

Ede admirat faptul că Republica Moldova devine principalul centru de creație și promovare a culturii române și, în speță, a literaturii noastre. Pe harta literaturii române, Chișinăul devine un focar de creație literară românească. În acest proiect de unitate culturală românească se implică cu profesionalism și dăruire Academia de Științe a Moldovei. Pentru elita culturală a Basarabiei, cultura română nu are granițe și nu este împărțită în două state românești. Recent, la Chișinău a avut loc un eveniment istoric, la fel ca și congresul studenților din 1871 de la Putna sau înființarea Academiei Române din 1867. Ziua de 24 ianuarie 2020 a fost marcată printr-un eveniment important la nivelul literaturii române. Discutăm de lansarea, la Biblioteca Națională a Republicii Moldova, a unei lucrări inedite „**Enciclopedia scriitorilor români contemporani de pretutindeni**” (în propria lor viziune), coordonată de academicianul Mihai Cimpoi, autor și director de proiect, Traian Vasilcău. Solicitat de Serviciul de presă al AȘM, acad. Mihai Cimpoi a menționat că volumul lansat este o lucrare biobibliografică, care prezintă biografiile scriitorilor români și referințele critice. Conceptul original al lucrării constă în faptul că toate mate-

Mihai Cimpoi

rialele sunt prezentate în viziunea autorilor, deci, așa cum își concep ei biografia de creație și biografia ca atare, biografia de viață. *Nu există până la ora actuală un dicționar de felul acesta care să adune scriitori români din întreaga lume. Enciclopedia se prezintă ca un fel de pandant ilustrativ, de completare, la „Dicționarul general al literaturii române”, dar acesta este un dicționar*

de tip academic, cu analize foarte ample ale operei. Noi ne-am limitat, dat fiind spațiul foarte restrâns, la biografie și bibliografie, a spus criticul literar, cu referire la ideea de a edita o asemenea lucrare de anvergură. Întrebat care au fost criteriile de selecție a scriitorilor, acad. Cimpoi a specificat că a fost inclus orice scriitor care are câteva cărți, este activ, văzut, citit, indiferent dacă este membru al uniunilor de creație, societăților literare etc.

Acad. Mihai Cimpoi a remarcat că la volumul lansat s-a muncit 10 ani, întrucât a necesitat o muncă aplicată cu fiecare material aparte, dar din lipsă de finanțare, tiparul respectiv, bineînțeles, că a întârziat. Enciclopedia include 1146 de scriitori

din perioada contemporană, care scriu românește, din 50 de țări ale lumii. Volumul va fi distribuit, în primul rând, marilor biblioteci și la majoritatea autorilor

care vor dori să-l procure, a declarat coordonatorul lucrării. La cititorul de rând va ajunge mai greu, fiind vorba de un tiraj de 1200. *Distribuirea este un mecanism foarte complicat, dar fiindcă volumul este tipărit în Republica Moldova va fi foarte greu de trecut Prutul cu el. De aceea, ne vom adresa Departamentului Românilor de Pretutindeni, poate va găsi o modalitate ca să ia pentru autorii din România, a mai spus acad. Cimpoi. Sperăm că Bucureștiul va răspunde pozitiv și nu se va complăce în lupte politice sterile și ordonanțe „berline”.* Enciclopedia a fost lansată la umbra statuii lui Alexandru Ioan Cuza din Chișinău.

Iată cum ar trebui să arate o „Columnă a Culturii naționale”: Scrisă cu Iubire de Neam și Zugrăvită cu aurul sufletelor despovărate de ura și zavistia nimicoare de Frați! Și de astăzi ducem în palme Casa celor 1.146 de scriitori neuitați, a afirmat poetul Traian Vasilcău, un promotor și o voce distinctă a poeziei contemporane românești. La lansare au mai vorbit acad. Vasile Tărășanu și dr. hab. Nicolae Matcaș. De remarcat este faptul că în cadrul Enciclopediei se regăsesc numeroși scriitori clujeni. Pentru literatura română ora exactă a început să bată de la Chișinău, iar soarele românismului răsare din Basarabia. „Enciclopedia scriitorilor români contemporani de pretutindeni” a făcut unirea culturală a tuturor românilor și va fi fundamentul unirii celor două state românești, în curând. Capitala culturii române este din 24 ianuarie 2020 la Chișinău. (N. R. Sursa: UZPR)

Ionuț ȚENE

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

”Titanic vals”, „O scrisoare pierdută”, „Absolut!”, „Acasă la tata”, „Cum vă place”, „Comedia erorilor”, „Mult zgomot pentru nimic”, „Un duel”, „Trei surori”, „Nasul”, „Gaițele”, „Vicleniile lui Scapin”, „Adunarea femeilor”, „Burghezul gentilom”, „Os-pățul lui Balthazar”, ș. a. A montat: spectacole TV și a organizat workshop-uri cu regizori din Scoția; cu actori români și englezi; cu actori români și belgieni. Premii: Premiul Uniter; Premiul Național pentru Artă ș. a.

■ 13/1937 – n. **Constantin Grasu**, la Tarcău, Neamț, geolog, profesor universitar doctor (1969). A absolvit Liceul „Petru Rareș” din Piatra-Neamț și Facultatea de Geogra-

fie-Geologie, Iași. A lucrat în învățământ, la Muzeul de Științe Naturale din Piatra-Neamț, cercetător la Stațiunea „Stejarul”, cadru didactic universitar. Secretar de redacție al Analelor Științifice a Univ. „Al. I. Cuza” Iași, secretar științific a Filialei Iași a Societății de Geologie din România, membru al IASTG (Asociația Internațională a Geologilor Struturaliști), Manchester – Anglia. Peste 100 de lucrări publicate în presa de specialitate și mai multe volume în nume propriu sau în colaborare. Premiul „Gr. Cobălcescu” al Academiei Române. Este autor al volumelor de memorialistică: „Vacanțe ratate” (2005), „Vacanțe recuperate” (2007), „Rememorări tardive” (2014) și „Istorisiri amalgamate.

Rememorări nemțene

■ 14/1930 – n. **Elena Uță-Chelaru**, la Chi-

șinău (d. 12. 06. 2013, București), artist plastic. A copilărit și a finalizat studiile liceale la Piatra-Neamț, unde tatăl său era profesor la Liceul de Fete. A absolvit Institutul de Artă Plastică „Nicolae Grigorescu” București (1956) și tot atunci devine membră a U. A. P. A fost cadru didactic până în 1972. Membră a mai multor instituții academice de peste hotare. Distinsă cu numeroase premii în țară și în străinătate. Multe dintre operele sale se află în colecții de stat și particulare din România (la Muzeul de Artă din Piatra-Neamț, trei dintre lucrările artistei fac parte din expoziția permanentă) și din străinătate:

(continuare în pag. 16)

Basarabie, lacrima neamului meu

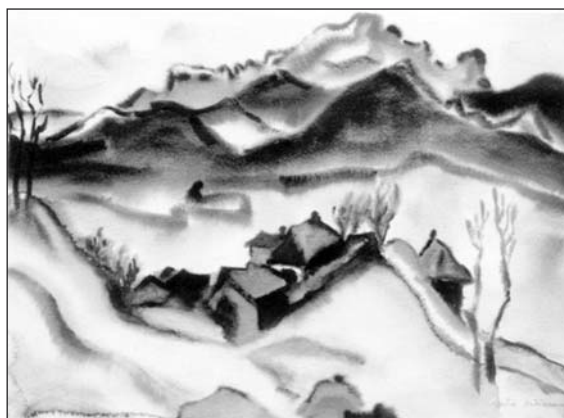
• Recenzie de suflet la o literatură înlăcrimată

Martie ne trece din nou prin suflet boarea primăverii timpurii, iar chemarea ei la meditație este, întotdeauna, periculos de tentantă.

Într-un martie din alt veac, din alt mileniu și parcă, din altă veșnicie, în zi de 27, s-a petrecut un fapt ce-l știm din cărți, căci astăzi nici urmă din el n-a rămas. În aceea zi, îndelung înstrăinata Basarabie se întorcea acasă, ce-i drept, nu pentru multă vreme.

De câțiva ani încoace, luna martie mă învăluie cu tristețea acelei sărbători îndepărtate. Și, după generații, a mai fost un martie de care-mi aduc aminte: elevii mei recitau versuri și cântau despre Basarabia cea reînstrăinată, pe care o doream din nou acasă. Cam de pe atunci, am început să adun cu sârg, volum după volum, cărți de literatură basarabeană, mai vechi sau mai noi. Le număr astăzi: sunt aproape 40, la care se adaugă colecția, pe câțiva ani buni, a săptămânalului „Literatura și arta”, vreo 20 de numere din revista de literatură „Basarabia” și chiar câteva manuale. O cantitate de informație considerabilă, având în vedere că până acum n-am citit nimic din toate acestea. Îmi amintesc că, acum câțiva timp, citeam din ele pe apucate, neștiind pe care s-o aleg mai întâi. Citeam și mă simteam bine. Era ca și cum aș fi stat de vorbă cu ei, cu scriitorii basarabeni. Și, credeți-mă, sunt tare vorbăreți și dornici, ca nimeni altii, să ne povestească, în sfârșit, despre „câte toate”. De la ei am aflat lucruri nebănuite de noi, cei de aici, de necrezut cele mai multe.

Au fost vremuri când le-au lipsit și ostașul, și preotul, și învățătorul, și atunci, poetul a trebuit să fie „și ostaș, și preot, și învățător”. Așa ne mărturisește poetul Grigore

Vieru, „omul-lacrimă”, devenit simbol al românilor de peste Prut. Pe drept cuvânt, scriitorii basarabeni sunt o categorie aparte de slujitori ai cuvântului. Menirea lor, dincolo de dimensiunea culturală și artistică, a cunoscut și alte aspecte. Parte din ei s-au aflat și se află în fruntea mișcării de trezire a conștiinței naționale, de luptă cu diavolul deznăționalizării, nădăjduind la destrămarea coșmarului politico-istoric, prin care a trecut, decenii la rând, teritoriul dintre Prut și Nistru. E mult de lucru! De generații, păienjeniișul de minciună, țesut diabolic în jurul cugetelor curate ale românilor de aici, otrava urii, picurată clipă de clipă, dintr-o clepsidră ce se dorea a veșniciei, au reușit să-i înstrăineze pe românii trăitori în Basarabia și Bucovina de Nord, de esența românismului.

*În vremea putredă și goală,
Pe mine, frate, cum să-ți spun,
Pe mine m-au mințit, la școală,
Că-mi ești dușman, nu frate bun.*
(Grigore VIERU)

Aflați mereu în mijlocul oamenilor, cu o poezie pe buze și alta în buzunar, trudes la lămurirea celor mai simple cuvinte: istorie, țară, român, Eminescu... Nu se tem că,

stând de vorbă cu țărani, mitul propriei persoane s-ar putea uza și ar cădea în derizoriu. Dimpotrivă, nimbul „Măriei lor” se revarsă asupra celor ce-i ascultă, asupra celor ce-i citesc, sporind cu cât ascultătorii sunt mai mulți.

Au incomodat un regim, incomodează și azi un regim ce nu dorește ca vocea lor să răzbată peste Prutul înghimpat. Dar numeroșii scriitori nu s-au limitat, așa cum au fost deseori incriminați chiar de confrății lor, la a scrie literatură „angajată”. Au scris și mai scriu literatură de înaltă ținută intelectuală, cu recunoscută valoare estetică, filozofică, științifică, istorică.

Și iată că Martie îmi trece iarăși prin suflet boarea primăverii... Se apropie ziua de 27 și mi-e dor de tristețea acestei sărbători. Mi-am scos din bibliotecă toate cărțile

„LOR”. Am umplut casa cu ele. Citesc pe apucate și mă simt vinovată de câte îmi povestesc.

Ținuți departe de marea literatură română, ei fac mărturisiri cutremurătoare: „L-am citit pe Eminescu abia la facultate!”, spune același Grigore Vieru. Înțelegem de ce pentru basarabeni, în general, și pentru scriitorii lor, în special, Eminescu a devenit religie, și de aici s-au înălțat către Luceafăr cele mai mișcătoare poeme:

*Chiar acum când ninge pe Moldova,
Când nămeți prin cerul ei s-alungă,
Eminescu a pornit spre noi,
Și să deie Domnul să ajungă!*
(Nicolae DABIJA)

*De când mă țin minte pe acest
pământ, întotdeauna mi-a fost dor
de Eminescu!*

(Dumitru MATCOVSCHI)

Am auzit despre schilodirea limbii române în slove străine, dar când vezi cu ochii tăi, catastrofa capătă proporții: citesc, din unele cărți, vorbe românești scrise în alfabet rusesc! E atât de nefiresc! Parcă dau la o parte un înveliș de mazăg și descopăr străluciri de cuvânt (ce bine că n-am uitat limba rusă, învățată în clasa a V-a!), și poezia prinde contur:

*Moldova noastră, copii,
Cât o lacrimă este.
Cât o lacrimă
Plânsă de Făt-Frumos,
în cea mai frumoasă poveste.*
(Vasile ROMANCIUC)

Simbolul pământului strămoșesc este prezent la mai toți scriitorii basarabeni:

*Trecută prin foc și prin sabie,
Furată, trădată mereu,*

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

(urmăre din pag. 15)

Franța, Italia, Belgia, Grecia, Israel, Rusia, Liban, Germania, Norvegia, S. U. A.

■ 14/1960 – n. **Dan Iacob**, la Piatra-Neamț, poet și eseist. A absolvit Liceul „Petru Rareș” din Piatra-Neamț (1979), apoi, Facultatea de Transporturi a Institutului Politehnic București (1985). În prezent, lucrează la

Biblioteca Județeană „G. T. Kirileanu” Neamț, unde a realizat un proiect de teatru-lectură. În 1984, la o sesiunea de comunicări prezintă lucrarea „Strategia gândului filosofic la Baruch Spinoza”. În 1999, după redactări succesive ale eseului „Ne-

odihnirea de ființă”, obține premiul special pentru eseu și pentru nuvelă la Concursul de Creație Creștină „Daniel Turcea”. Eseul apare în volum (2001). Alte cărți „Lasă-te locuit”; „Pecetea”; „Uită-te o clipă, răsare soarele...”, „Drumuri prin

Rememorări nemțene

memorie, Semicentenarul unui mod de a fi” (coord.). Este membru al U. S.

■ 15/1955 – n. **Vasile Postolică**, la Păstrăveni, Neamț, profesor universitar doctor, la Universitatea din Bacău. Matematician. Fost elev și profesor la Liceul „Petru Rareș”. Peste 70 de lucrări, mai mult de jumătate publicate în străinătate, pe toate meridianele. Inclus în ediția a 16-a a „Who’s Who in the World (1998), în „Encyclopedia of business analytics and optimization” din S. U. A.. Participant la sesiuni, conferințe și con-

grese de profil din multe centre științifice ale lumii. Membru al: A. O. Ș. și al S. Ș. M. din România, al Societății Americane de Matematică, al Societății pentru Matematică Aplicată (Philadelphia), al Societății Internaționale de Inginerie Optică (Washington), al Universității din Georgia (S. U. A.), al Societății Internaționale de Decizii Multicriteriale și al The Planetary Society (Pasadena, SUA). Cetățean de Onoare al Municipiului Piatra-Neamț.

■ 19/1950 – n. **Liviu-Ioan Stoiciu**, la Dumbrava Roșie, Neamț, poet, prozator, dramaturg, publicist. Cursurile liceale la Adjudu Vechi și Adjud, apoi anii de studenție – filologie și filozofie, cu întreruperi, la Baia Mare, București, Cluj.

Basarabie, lacrima neamului meu

• Recenzie de suflet la o literatură înlăcrimată

Ești floare de dor, Basarabie,
Ești lacrima neamului meu.
(Dumitru MATCOVSCHI)

Rămăși străini între străini, scriitorii aceștia s-au agățat cu disperare de puținele, dar prețioasele simboluri naționale, în lupta de supraviețuire spirituală. Graiul matern, țara, brazda strămoșească, satul natal, familia (îndeosebi mama), biserica, salcâmul, totdeauna gata să înflorescă, lacrima (atât de multe lacrimi, că ai putea s-o numești o „literatură înlăcrimată”!), și nu în ultimul rând istoria, cu ilustrele figuri ale vechilor cronicari și voievozi moldoveni – iată unele din cele mai prezente simboluri din literatura basarabeană. Nu cred să fie poet de peste Prut care să nu fi închinat măcar o poezie limbii române:

*Numai în preajma ta
Graiule sfânt,
Pacea îmi coboară
În suflet.*

(Nicolae DABIJA)

*Avem o limbă
Cum am avut.
Prin limba noastră
Trece un Prut.*

(Dumitru MATCOVSCHI)

*Aproape sau de mai departe,
Sub astă-mbătrânită stea,
Graiule sfânt și fără moarte,
O rugă avem: nu ne uita!*
(Ion GHEORGHITĂ)

Același Nicolae Dabija, cu evlavie, se apropie de izvoarele istorice, pe care le cercetează cu multă luare-aminte, redând în cuvinte adânc simțite emoția de a călca aceleași pietre, de a respira același aer,

de a fi acoperit de același cer ca și înaintașii cu care „cearcă” a lega un dialog peste vremuri imemorabile. Dintr-o muncă uriașă de documentare a iscat o carte cu valoare atât literară, cât și științifică – „Pe urmele lui Orfeu”, autentice eseuri ce se constituie într-un periplu prin istoria literară a Moldovei, începând de la vechii cronicari și cititori de tiparițe și încheind, apoteotic, cu epoca eminesciană. Aș putea să mai spun că am făcut cunoștință prin intermediul acestei cărți cu uimitoarele locuri de la Orheiul Vechi, cu mult înainte de a le vedea aievea.

Dacă vrei să știi câte ceva despre meleagurile basarabene și oamenii de acolo, e suficient să citești sugestivă literatură-istorie, literatură-geografie, literatură-cugetare, literatură-lacrimă, literatură-născută între ciocan și nicovală, între talpa rece a „cisme eliberatoare” și țărâna caldă a străbunilor, între trecut și prezent, între „a fi” și „a nu fi”.

Dintre paginile cărților răsar clopotnițe de biserici, mănăstirea Căpriană, înconjurată de salcâmi, unde te întâmpină la poartă „un clopote de lemn cu buza ruptă”. Și plâng versurile, povestind ce destinații de necrezut au dat bisericilor niște minți delirante.

Întorc o altă filă și mă închipui la marginea cimitirului arat, lângă o movilă de oase, loc pe care urma să se ridice o... bodegă și parcă văd

„Cum morții sub pământ se tupilează / Să nu-i atingă fierul de la plug.” (N. Dabija). Mai încolo, multe pagini scrise îndesat, cu litere groase, poem după poem, și toate-s despre ... Eminescu.

Iată și istoria! Cel mai des ne iese în cale Ștefan cel Mare și Sfânt și ne tot ceartă că i-am înstrăinat cetățile. De vrem ca să vedem Hotinul ori Soroca, avem nevoie musai de pașaport!

Despre toate au scris EI, la

toate s-au gândit. Și pentru că nu aveau posibilitatea de a citi copiilor „Luceafărul” și „Pupăza din tei”, au creat, cu drag, „Albinuța” și „Nasc și la Moldova oameni”. Pe coperta unei alte cărți, se ițește chipul rotund și vesel al lui Guguță, acest Păcală în miniatură, plămădit din cuvinte, de prietenul copiilor, „nenea” Spiridon Vangheli. Dar cum mai călătoresc ei deodată cu dârza furnică, pe care Ion Druță o zorește să străbată, noaptea, pe ploaie, un câmp arat! Și tot așa, exemplele pot continua...

Dar martie îmi bate din nou la fereastră și-n suflet, îmi strecoară boarea primăverii.

Mă gândesc la ziua de 27, și tristețea sărbătorii e mai grea povară ca oricând! Nu mai aud pe nimeni în jurul meu pomenind de EI. Nu știu pe mulți să citească din cărțile LOR. Încep să cred că „tăcerile de aur” sunt din nou la modă, deși eu știu că ele și-au pierdut de mult „caratele”. Parcă prea rar îi vedem în librării, prea puțin prin manualele școlare, și mă gândesc că au așteptat prea mult înghețând la ușa noastră:

Stau la margine de țară, Nici în țară, nici afară.

(Grigore VIERU)

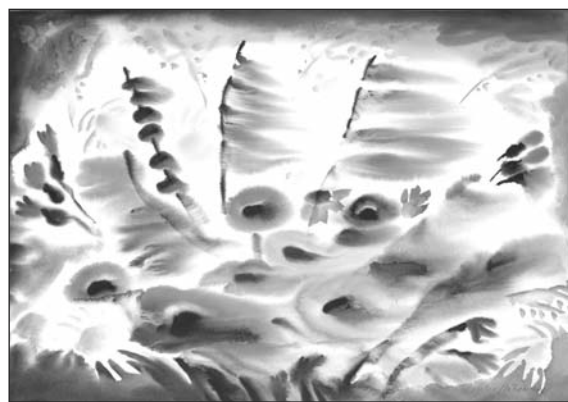
Și nu li-i viața ușoară deloc, după cum ne spune și Leonida Lari: *Sărmanii poeți tot mai singuri
Se simt pe sub lună și soare.*

Mulți se tem pentru viața lor, fiind amenințați mereu de cei pe

care îi tot deranjează; alții au plătit scump luxul de a vorbi liber despre adevărata limbă română, despre adevărata patrie română.

Nu cred că e rău să ne străduim a-i cunoaște mai bine, să-i primim în casele noastre, în sufletele noastre, și să picurăm din dulce-amarul lor cuvânt și copiilor noștri, întru cunoașterea mai adâncă a zbuciumatului destin ce curge paralel cu al nostru, de cealaltă parte a Prutului.

Și mai ziceam că, adăstând în oaza acestei înlăcrimate literaturi, ne-am întregi spiritual și, cu siguranță, nimeni nu s-ar supăra dacă

am trage puțin cu coada ochiului la salcâmi înfloriți ai Căprianei...

Așadar, în acest martie, nu găsesc răvaș mai potrivit pentru a-l trimite, odată cu boarea primăverii, peste Prut, decât poemul cel mai tandru, semnat de Nicolae Dabija: „Doru-mi-i de Dumneavoastră Ca unui zid – de o fereastră.” (N. R. Am reluat acest text publicat în *Apostolul* nr. 58, din martie 2004, ca un remember al faptului că revista noastră a tras mereu cu ochiul și inima peste Prut)

Înv. Lili CREȚU,
Șc. Nr. 11, Piatra-Neamț

Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie □ Lecția de istorie

Cășătorit cu prozatoarea Doina Popa, s-a stabilit la Focșani (1975-1990), bibliotecar la Biblioteca Județeană Vrancea. Președinte al C. F. S. N./C. P. U. N. Vrancea, membru al Parlamentului Provizoriu. Fondează „Revista V” (1990), redactor-șef la „Contrapunct”, co-fondator al revistei „Caietele de la Durău” (1995). Debut în Ziarul „Steagul roșu” din Bacău (1967). Editorial, cu „Balans” („Caietel debutanților”, 1978). Cărți: „La fanion”, „Inima de raze”, „Când memoria va reveni”, „O lume paralelă”, „Singurătatea colectivă”, „Poeme aristocrate”, „Ruinele poemului”, „Post-ospicii”, „Poemul animal (crepuscular)”, „La plecarea”;

„pam-param-pam (adjudu vechi)”; „Craterul Platon” ș. a.

■ 21/1925 – n. Sofia Burculeț, la Români, Neamț, profesor emerit, publicist. A absolvit Liceul de Fete (azi, Colegiul Național „Calistrat

Rememorări nemțene

Hogaș”) din Piatra-Neamț și Facultatea de Pedagogie și Psihologie, București. A predat la Școala Pedagogică, la Liceul „Calistrat Hogaș” și la Liceul „Petru Rareș”, toate din Piatra-Neamț. Funcții: inspector școlar și director al Casei Corpului Didactic Neamț. A contribuit la apariția Revistei „Preocupări didactice” (1970). Volumul „Rolul și locul educatorului în procesul de modernizare a învățământului” (1970).

■ 23/1950 – n. Gheorghe Radu, la Rugi-

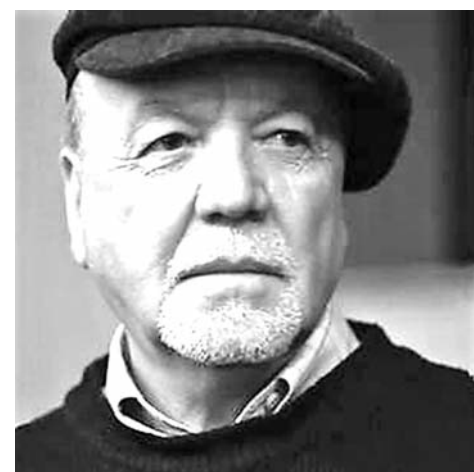
noasa, Neamț), profesor, publicist. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din Iași (1974), profesor la Școala Generală din Boghicea, Neamț, apoi, a lucrat la Arhivele Naționale (arhivist, la Direcția Județului Bacău, până în 1981, director la Direcția Județului Giurgiu, pe aceeași funcție la Direcția Județului Neamț, până în 2002, în continuare, ca arhivist). Din 2003, muzeograf la Complexul Muzeal Județean Neamț. Debut publicistic (1978) în Revista „Ateneu”, iar editorial (1984) cu „Îndrumător în Arhivele Statului Județului Neamț” (coautor). Au urmat două volume „Catoicii din Județul Neamț: 1552-1900. Aspecte istorice și demografice” și „Catoicii din Județul Neamț în secolul XX. Aspecte istorice și demografice”. Colaborări în presa din Neamț și din țară. Alte cărți: „Minoritățile naționale din România: 1918-1925”, (colab.); „Basarabia, pământ românesc” ș. a.

Am putut desena și zburda liniștit prin rai

Dacă ar fi să-l definim printr-un cuvânt pe Ioan Popei, ca om și ca artist, atunci cel mai potrivit ar fi spunem: *originalitate*. Născut în data de 15 iulie 1954 la Agapia, pictorul și-a consolidat faima mai ales după anul 1990, când a devenit celebru mai ales în străinătate ca pictor de icoane, expunând foarte mult: Anglia (1991, 2011), Bayonne – Franța (1991), Rotterdam – Olanda (1995, 2000), Ridderkerk – Olanda (1996), Haga – Olanda (1997, 1998), Melbourne – Australia (1999), Viena – Austria (2002), München – Germania (2003), Bratislava – Slovacia (2014, 2016) etc.

Începând cu anul 2000, renunță la a mai picta icoane, marcându-se trecerea către a doua perioadă în arta acestuia, cea „figurativă”. Odată cu ciclul „Marinelor” e evidentă tranziția spre „nonfigurativ”, în care suprafețele picturale cresc și apar rezolvări inteligente prin monocromii.

Ioan Popei pare că încearcă să-și transfere liniștea sufletească și sensul păcii interioare în casele celor care-i cumpără tablourile.

• Interviu cu pictorul Ioan Popei

Domnule Ioan Popei, într-un interviu televizat v-ați caracterizat drept un pictor atipic. Cum s-ar traduce această afirmație?

– Cred că nu fac parte din categoria acelor pictori care au un drum clasic, care au aceeași poveste. Adică au avut talent

de mici, au mers la o școală de pictură, s-au profilat. La mine lucrurile au fost total anapoda. Eu am găsit de mic un refugiu în pictură. Am avut o copilărie foarte fericită, petrecută la țară, unde am avut parte de oameni foarte simpli în jurul meu, dar nu tocmai un anturaj propice cultivării unui drum artistic. M-am născut cu talentul de a desena, mereu mă refugiam în desen, era ca un instinct de apărare, o tendință de a fugi în lumea mea.

Fără să fiu considerat lipsit de modestie, aș vrea să-l citez pe Nicolae Steinhardt care spunea că geniile se găsesc în cele mai neașteptate locuri. Faptul că un copil este slab la învățătură nu exclude posibilitatea ca el să fie totuși un geniu. Și au existat numeroase cazuri. Nu spun că sunt un geniu, dar „atipicul” meu constă în faptul că nu am dorit să-mi fac o carieră din pictură, ci pur și simplu așa s-au derulat lucrurile. În plus, am ceva în fire care mă mână întotdeauna împotriva cursului normal al mersului lucrurilor. Pe vremea comuniștilor eram împotriva lor, acum sunt comunist. Sunt mereu împotriva curentului. Întotdeauna mi-am dorit ceva „altfel” și cred că asta este o formă de manifestare a libertății.

Trebuie să spun că părinții mei au fost împotriva unei cariere artistice și nu m-au încurajat

deloc. Ei au încercat să mă împingă să fiu pădurar sau milițian, om așezat la casa lui, cu slujbă la stat și o droaie de copii. Dar eu sunt un om care nu are încredere în instituții și, fără să fiu asocial, prefer lucrul solitar în atelierul meu.

Simt atracție pentru lucruri pe care alții cred că nu le văd. Consider că m-a iubit Dumnezeu, pentru că atunci când te naști cu un talent nu este meritul tău. Și de fapt nu contează numai talentul și nici numai munca, dacă nu sunt dublate de o nevoie de a exprima ceva prin culoare.

În plus, undeva în interiorul meu am o sensibilitate aproape feminină, îmi plac florile, îmi place frumusețea. Și nu gândesc niciodată prin comparație. Apreciez oamenii pentru ceea ce reușesc să facă și mai ales pentru calitatea lor umană.

Nu dau doi bani pe funcțiile înalte și nu sunt un oportunist. Poate și de aceea uneori par atins de o formă ușoară de aroganță, de orgoliu.

– Care au fost primele Dvs. forme de manifestare artistică?

– Caricatura a fost primul meu mod de a mă exterioriza artistic. Asta încă din copilărie. Mă hipnotiza când vedeam ceva ieșind de sub mâna mea. Să desenez avea pentru mine efectul unui antidepresiv. Făceam asta în timpul orelor de școală sau în timp ce părinții mă trimiteau să fac treburi legate de gospodărie. Uitam de tot și toate în timp de desenam, pentru că această acțiune răspundea unei nevoi foarte intense, de a crea, de a mă exprima... Am avut și norocul că părinții mei au fost foarte grijulii, protectori și mi-au asigurat toate cele necesare traiului, astfel încât nevoia de creație s-a putut manifesta și împlini plenar. Am putut desena și zburda liniștit

prin rai. Poate de asta și tânjesc după copilăria mea fără griji, iar gândul la ea m-a salvat din momente foarte dificile în viață.

– V-aș ruga să portretizați câțiva dintre mentorii Dvs.

– În primul rând vreau s-o menționez pe doamna Mihaela Gheorghită Pravencu, pe care o numeam „mămoasa”. Provenea dintr-o familie de oameni foarte religioși și valoroși. Apoi cel căruia îi datorez mare parte din ceea ce știu despre pictură este profesorul Arpad Columban. El m-a iubit foarte mult, deși era un pic nemulțumit de eforturile depuse de mine și încerca mereu să mă „școlească”, chiar să mă trimită mai departe să studiez. Spunea mereu că îi alunecam printre degete. Moartea lui suspectă m-a mâhnit foarte mult. Arpad Columban a fost un mentor care a format mulți elevi, dintre care unii au cucerit gloria în străinătate, în Belgia, în Argentina și cam peste tot în lume.

Și de la doamna Camelia Rusu am învățat foarte multe. Ea considera că artistul trebuie să aibă un suflet special, că trebuie să fie de calitate, sensibil și că este formator de opinie.

– Ați copilărit la Agapia, cu privirile în opera lui Grigorescu. Totuși Dvs. preferați iconografia bizantină. Ce v-a atras către icoana bizantină?

– Hmmm... la un moment dat colegii mei mă considerau cel mai bun pictor de icoană bizantină. Această opinie m-a și speriat puțin. Totul a pornit de la faptul că eu pur și simplu am vrut să fac un Iisus, pe care să-l am în casă. Am făcut studii, am încercat, l-am analizat pe Rubliov, până am ajuns la un stil al meu. Icoana bizantină m-a hrănit până la urmă spiritual, oferindu-mi însă și mijloace de trai.

În copilărie m-a impresionat mai întâi o icoană a Sfântului Nicolae de la biserica din sat, nu de la Mănăstirea Agapia. La noi acesta era venerat, și era și hramul bisericii. Ca tuturor copiilor, îmi plăcea povestea de viață a Sfântului Nicolae, bunătatea și generozitatea lui.

Cred că instinctul m-a condus către icoană, pentru că eu nu am făcut nimic din calcul. Chiar în timpul revoluției, eu făceam icoane. După revoluție am avut prima expoziție la Galeriile „Lascăr Vorel”, cu un impact foarte puternic și impresii foarte favorabile în mass media. Apoi, am fost trimis într-o tabără de creație și cam așa a început acest periplu care a durat până prin anul 2000. Am avut multe expoziții, mai ales în străinătate, Olanda fiind în top.

ASTRA – centru de unire a românilor prin cultură

Întrucât, în Transilvania, lupta pentru afirmarea națională s-a desfășurat cel mai mult pe plan cultural, atât înainte, cât și după instaurarea dualismului austro-ungar (1867), *Asociațiunea transilvănească pentru literatura română și cultura poporului român* (ASTRA), înființată la Sibiu, în octombrie/noiembrie 1861, a fost una dintre cele mai active societăți literare, științifice și culturale din acest ținut.

Chiar dacă ideea înființării unei societăți literare sau a unei Academii în Transilvania, având drept scop „dezvoltarea culturii, a limbii române și publicarea cărților folositoare”, i-a preocupat pe românii transilvăneni imediat după revoluția de la 1848, împrejurările nu au fost favorabile creării acesteia în condițiile absolutismului habsburgic.

De la început, ASTRA a fost considerată drept o societate menită să sprijine dezvoltarea activității culturale a tuturor românilor răspândiți și peste granițele politice ale vremii prin: publicarea de studii, dezvoltarea și creșterea numărului școlilor românești, acordarea de burse și ajutoare pentru elevii merituoși și ucenici, răspândirea cunoștințelor folositoare în popor în vederea unei mai bune cultivări a pământului, prin îndemnuri la orientarea românilor spre comerț și practicarea diverselor meserii etc. Astfel, ASTRA a acordat burse și ajutoare materiale tinerilor dornici de învățatură din Transilvania: calfelor și ucenicilor care învățau diverse meserii, elevilor și studenților

Orizonturile și telurile ASTREI s-au lărgit treptat. În anul 1868 a fost înființată revista *Transilvania*, care a devenit ulterior publicația oficială a societății. Tot din acest an creează filiale în orașele reprezentative din Tran-

silvania, iar după 1895 în Banat, Crișana și Maramureș. S-a constituit *Asociațiunea pentru cultură poporului român din Maramureș*, o societate similară, dar de proporții mai reduse.

Între anii 1866-1876, ASTRA și-a adus o prețioasă contribuție la consolidarea și extinderea legăturilor între românii aflați de o parte și de alta a Carpaților, ea constituind un mijloc important, decenii de-a rândul, în lupta pentru emanciparea socială și națională a poporului român în ansamblul său, contribuind din plin la înfăptuirea idealului național al poporului nostru: desăvârșirea unității statale a României la 1 Decembrie 1918.

Folosind legalitatea asociației, conducătorii ASTREI: George Barițiu, Timotei Cipariu, Andrei Șaguna, Iacob Bologa, Alexandru Mocioni, Ion Rațiu, Elie Măcelariu, Partenie Cosma etc., în condițiile tot mai severe de după anul 1867, au susținut interesele vitale ale neamului lor prin întărirea solidarității naționale și ridicarea nivelului cultural și economic al românilor transilvăneni.

Înfăptuită cu câțiva ani înaintea Societății Literare (Societății Academice) din București, ASTRA poate fi considerată ca punct de plecare al viitoarei Academii Române (1879), în cadrul căreia își vor desfășura activitatea și mulți dintre membrii ASTREI.

În concluzie, putem menționa că ASTRA a fost un centru de unire a tuturor românilor prin cultură, considerând că numai prin cultură românii transilvăneni pot obține tot ceea ce nu s-a putut câștiga prin lupta politică.

Dr. Mihai FLOROAIĂ

Am putut desena și zburda liniștit prin rai

M-a avantajat și faptul că în perioada 1990-2000, românii și-au reîntors fața către spiritualitate și Dumnezeu. Era și o perioadă în care a înflorit speranța și icoana s-a potrivit foarte bine în acest peisaj.

– *Ce rol a jucat în acest demers lucrarea „Erminia picturii bizantine”?*

– Erminia am primit-o cadou de la doamna Camelia Rusu, și a jucat un mare rol pentru mine în deslușirea tainelor picturii bizantine. Am înțeles cât de spiritualizate sunt chipurile sfinților noștri în comparație cu cei din

– Nu este chiar intenția mea. Dar eu însumi mă vindec cu lucrările mele. Nu fac asta ca să transmit vindecare, întotdeauna m-am vindecat eu. Nu am pictat niciodată pentru aprecierea altcuiva, ci pentru mine. Bineînțeles că am vândut și vând tablouri, dar toate le-am făcut ca să îmi creez mie o stare de bine și să mă simt împlinit. Pictez stări, meditații... Am avut de curând o expoziție la Iași, foarte bine primită, unde o tânără, critic, a apreciat perfect că fiecare tablou al meu exprimă o emoție, fie că are sau nu un element figurativ. Există culori care hipnotizează prin ele însele, cum ar fi roșul. Am vândut foarte bine în Spania o pânză roșie cu un punct alb, plasat, bineînțeles, în locul potrivit.

– *Cum ați defini inspirația? În ce raport vă aflați cu inefabilul?*

– Inspirația este o stare care vine... Dar eu am tot timpul inspirație. Îmi creez stări singur. În momentul în care duci o viață mai stresantă, atunci trebuie să prinzi momentul de inspirație propice pentru creație printre picături. Dar la un moment dat, în alte cazuri, – așa cum există asceți care trăiesc permanent în stare de rugăciune

– și la un artist inspirația poate fi continuă.

– *Presupune pictura respectarea anumitor canoane?*

– Desigur, indiferent că e vorba de icoană sau abstract. În primul rând trebuie să ai o cultură estetică și un simț estetic, cu toate că arta este liberă. Viziunea mea este că lucrarea trebuie să fie estetică. Dar asta nu este totul. Un tablou este reușit atunci când pe lângă faptul că este frumos îți creează și o emoție.

– *S-ar putea spune că v-ați măcinat grâul la o moară norocoasă?*

– Se pare că da, și pentru asta trebuie să fii

recunoscător. Este mare lucru în viață să știi să fii recunoscător; dacă nu, este un semn de boală. Eu am avut o revelație cam în urmă cu un an, înțelegându-mă de ce atâția colegi de-ai mei, deși au bani și tot ce le trebuie, totuși sunt nefericiți, sunt depresivi. M-am gândit la cauzele nefericirii lor și am ajuns la concluzia că ceea ce le lipsește este recunoștința. Își închipuie că totul li se cuvine. Eu mă trezesc dimineața și mă minunez cât de norocos sunt. Dacă gândești pozitiv, îți dai seama și că toate lucrurile rele din trecutul tău ți-au fost de ajutor. Totul e să ai ochi să vezi, să gândești, să conștientizezi.

Consider că mi s-a dat ceva și mi se cere ceva în schimb.

Și răspund la această cerință printr-o recunoștință activă, care este tot în avantajul meu și mă ajută.

A consemnat Gianina BURUIANĂ

pictura catolică. Mie îmi place foarte mult și icoana noastră naivă dar nu cred în pictorii cu școală care se întorc la stilul naiv. Se vede că nu au autenticitatea și dragostea pe care o pune țărânul în lucrare. Fiind lipsit de tehnică, acesta mai greșește linia pe ici pe colo, și asta dă un farmec extraordinar picturii. El se chinuie s-o facă și tocmai „chinuiala” aceasta este mai frumoasă.

– *În timp ați trecut prin schimbări stilistice, spre pictura figurativă și mai nou spre cea non-figurativă. În prezent se spune că picturile Dvs. au efect terapeutic și seduc prin culoare. Vă răgăsiți în această sintagmă?*

Sintagma din titlu, pe care am folosit-o și în textul din numărul precedent al revistei noastre, definește o arie tematică în care sunt incluse cele două cărți apărute în 2019 sub emblema Editurii Cetatea Doamnei din Piatra-Neamț, manager inginer Viorel Nicolau, în colecția Historia: **Petru Rareș, Domnul Primei Uniri** și **Vlad Dracula**, ambele semnate de Cornel Bârsan.

De la început, cum precizează chiar autorul, într-o notă așezată în fața textului propriu-zis al cărții, aflăm că: *Prezenta carte nu este un studiu istoric, o lucrare de doctorat sau un tratat de istorie, este o lucrare de popularizare a istoriei scrisă în conformitate cu documentele timpului în care s-au petrecut evenimentele, și în baza lucrărilor și studiilor istorice care au făcut referiri la acea epocă, personaje și evenimente.*

Cu toate că despre Petru Rareș au circulat și încă mai circulă legende iar faptele sale ca domn al Moldovei în două rânduri au reținut atenția unui mare număr de cititori, de la cronicarii moldoveni la cei polonezi, italieni, austrieci, unguri sau turci, la istoricii din secolul al XX-lea (v. bibliografia acestor cărți) încă nu a fost scrisă și publicată o monografie dedicată acestuia.

Autorul nostru, într-un număr relativ mic de pagini, reușește să pună la îndemâna cititorului obișnuit precum și a unui eventual istoric care s-ar încumeta la alcătuirea unui studiu amplu, un bogat material într-o structură sintetică, mai întâi sub forma unei cronologii ce conține cele mai importante date referitoare la cele două domnii, precum și o suită de texte selectate din cronică și lucrări ale diferiților istorici, pe baza cărora prezintă cele mai importante informații despre familia, originea și faptele domnitorului. Dar afirmația pe care o considerăm noi mai importantă în această carte, este aceea că

Semn de carte

Între legendă și document istoric

Petru Rareș a fost primul domnitor care a încercat și parțial a realizat unirea celor trei provincii românești.

Curiozitatea noastră, ce ar putea să coincidă cu a unor cititori ai cărții lui Cornel Bârsan, se poate concretiza într-o întrebare ce ar putea fi taxată ca banală: ce părere are mulțimea doctorilor în istorie care au împânzit țara ca profesori de la gimnaziu la universitate despre această idee avansată, când toată lumea vorbește doar despre prima unire a lui Mihai Viteazul, despre unirea cea mică a lui Cuza și „Marea Unire” de la 1918. E doar o curiozitate!

Nu putem încheia rândurile de față, fără a face câteva aprecieri asupra valorii de necontestat a acestei cărți. Întreaga informație este prezentată într-o limbă română corectă, coerentă, având construcții sintactice scurte, dar pline de conținut și nu în ultimul rând cu o bibliografie amplă (48 de repere) ce oferă posibilitatea celor interesați să aprofundeze studiul unui capitol deloc de neglijat din istoria Moldovei, a țărilor vecine și a Imperiului Otoman din prima jumătate a secolului al XVI-lea.

Deloc de neglijat sunt și două texte ce conțin referiri la lucrarea lui Cornel Bârsan: *Cuvânt înainte* semnat de prof.dr. în istorie, Daniel Dieaconu și *Cuvântul editorului* al lui Viorel Nicolau.

Suntem de părere că cele două cărți pe care le-am prezentat cititorilor revistei noastre nu au apărut deloc întâmplător la începutul anului 2019, imediat după ce s-a sărbătorit împlinirea a 100 de ani de la Unirea cea Mare a tuturor provinciilor românești într-un singur stat, având în vedere că cei doi domnitori Vlad Țepeș și Petru Rareș prin tot ceea ce au făcut în cele două secole, al XV-lea și al XVI-lea au demonstrat că de-o parte și de alta a Carpaților sunt teritorii locuite de același neam și încă de pe atunci visau să se înfăptuiască unirea sub același sceptru. Acum, la peste patru secole, timp în care istoria a consemnat unirea sub Mihai Viteazul de scurtă durată, unirea sub Alexandru Ioan Cuza doar a două provincii și Unirea cea Mare din 1918 pentru mai puțin de un sfert de veac, noi cei de astăzi visăm în continuare... (**Constantin TOMȘA**)

Spiritul Noica în spațiul românesc

Luna aceasta, în preajma împlinirii celor 60 de ani, Dan Iacob ne surprinde cu o excepțională lucrare despre cel pe care l-a întâlnit la Păltiniș și care avea să-i marcheze traseul vieții, filosoful Constantin Noica.

Apărut la Editura Papirus Media, Roman, în anul 2019, volumul **SUNETUL NOICA** – o antologie de autori, texte și teme legate de viața și opera filosofului român, marchează 110 ani de la nașterea marelui filosof (19 iulie 1909).

După cum însuși autorul mărturisește, lucrând la această antologie a conștientizat amploarea fenomenului Noica, înțelegând cât de mult s-a scris despre el și opera lui, câte teze de doctorat s-au susținut pornind de la concepția filosofului despre lume și om, cât de multe articole s-au redactat și cât de vast este acest fenomen ce nu poate fi cuprins într-o asemenea lucrare ce însumează 390 de pagini.

Antologia aceasta pare a fi unică în literatura română, întrucât nimeni până acum nu a reușit să adune și să selecteze atât de multe lucrări pe tema concepției filosofice a lui Constantin Noica. Pe bună dreptate, Sorin Lavric a numit volumul „o statuie livrescă închinată memoriei sale”, acum, la aniversarea celor 110 ani de la naștere.

După un pertinent *Argument*, ce prezintă succint cronologia vieții, opera și abordările critice (publicistica, recenziile, traducerile), urmează cele șase capitole ale cărții (*SUNETUL NOICA, Neodihna de Noica, Cărți despre întâlnirile cu Filoso-*

ful, Cărți despre sistemul de filosofie al lui Constantin Noica, Mari personalități ale culturii române, despre viața și opera filosofului, Încercări de a înțelege viața și gândul filosofului Constantin Noica) în care Dan Iacob ilustrează concepția despre lume, viață și om așa cum au perceput-o numeroasele personalități care au intrat în contact cu opera marelui gânditor în decursul timpului.

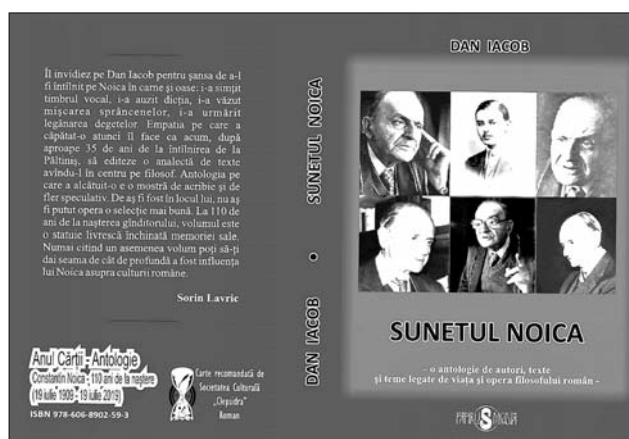
Fiind un adevărat susținător al ideii de performanță în cultura românească, domeniu prin care popoarele își pot asigura un loc sigur în istoria lumii, Noica reprezintă exponentul unei trude titanice pentru a forma personalități din rândul tinerilor valoroși, în care credea că a înțezărit sămânța genului, devenind „antrenorul” lor. Astfel, pe durata a două decenii, și-a apropiat tineri de excepție precum: Alexandru Surdu, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu, Constantin Barbu, Sorin Vieru sau Vasile Dem. Zamfirescu. Este căutat și încurajează mulți alți

tineri din Craiova, Iași, Cluj, Timișoara sau Alexandria, precum: Andrei Cornea, Andrei Hossu, Mircea Scarlat, Liviu Antonesei, Constantin Grecu, Dan Negrescu, Șerban Nicolau și mulți alții.

Întrucât Gabriel Liiceanu a ocupat un loc aparte în viața și inima filosofului de la Păltiniș, nu pot încheia modesta prezentare decât cu o remarcă a acestuia: „Din punctul de vedere al formei ei, filosofia lui Constantin Noica este rezultatul întâlnirii dintre înăbușirea a două vocații – cea literară – și neîmplinirea destinului de matematician. Noica a adus în filosofie un principiu epic. Ideea că gândirea este în esența ei diegetică, că ea «se povestește», că are anecdota și că poate trezi, este prezentă de fapt, chiar dacă nu teoretizată în toate scrierile sale. Pe scurt: a povestit filosofi. Procedul ca atare este total inedit. Misionarismul filosofic pare să fie resortul intim al operei lui Noica și totul, în forma în care a fost concepută, pare să decurgă de aici: recuperarea sufletului ca instanță a adresării și receptării, forma literară, popularitatea.” (Gabriel Liiceanu).

Doar citind și analizând cu atenție prezentul volum ne putem da seama cât de mult a influențat Noica, prin filosofia sa, cultura română alături de Mihai Eminescu, Vasile Pârvan, Nicolae Iorga, A.D. Xenopol, Emil Cioran, Mircea Vulcănescu, Mircea Eliade, Nae Ionescu, Dumitru Stăniloae, Eugen Ionescu, Nichifor Crainic, Daniil Sandu Tudor, Nicolae Steinhardt etc.

Dr. Mihai FLOROAI
Colegiul Tehnologic „Spiru Haret”
Piatra-Neamț

Prof. univ. dr. Magda Ciopraga, fiica academicianului Constantin Ciopraga, a fost oaspetele de onoare al ediției 2019 a Zilelor Bibliotecii Județene „G.T. Kirileanu” Neamț. La Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași predă cursuri de istoria romanului francez modern, scriitori români de expresie franceză și literatură belgiană. A fost lector de limbă și civilizație română la Université d'Angers (1991-1992). Este doctor în filologie, la Universitatea București, cu o teză despre Marguerite Yourcenar. A publicat articole și studii în Belgia, Franța și România. A făcut parte din colectivul de autori ai volumelor *Terminologie poetică și retorică* (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 1994) și *Dicționar de scriitori francezi* (Polirom, Iași, 2012). A publicat volumele *Marguerite Yourcenar, de la morale à l'écriture* (Fides, Iași, 2000) și *Vocea autorului* (Junimea, Iași, 2001).

— Academicianul Constantin Ciopraga, tatăl dumneavoastră, este un model pentru cultura română. Care-i moștenirea spirituală pe care ați primit-o de la el?

— Am preluat în primul rând un ansamblu de valori, bazat pe informare serioasă, pe analiză din perspective multiple, pe concluzii argumentate. Echilibrul și o anumită sobrietate sunt hotărâtoare în toate etapele ale cunoașterii. A observa, de pildă, o ruptură sau o inovație în cultură presupune a privi un întreg trecut, care se cuvine respectat, identificat în detaliu. Într-un înțeles aparte, patrimoniul spiritual ține de credință: a mea e cea a părinților mei și a tuturor celor dinaintea lor, pierduți în memoria administrativă, dar prezenți în duh.

— Care sunt rădăcinile psihice și sufletești ale unui critic și istoric literar, de fapt ale unui om care și-a dedicat întreaga viață literaturii române?

— Analogia inspirată de morfologia plantelor impune firesc o cercetare în termeni geografici: rădăcinile cuiu sunt solidele cu spațiul natal. După care vine dezvoltarea, cea mai des invocată fiind cea intelectuală. Pentru părintele meu, determinante au fost zona Pașcanilor — locul nașterii, în 1916 —, cea a Fălțicenilor — unde a urmat liceul — și Iași, unde a obținut licența în Litere. Sigur, fiecare dintre aceste diviziuni ale construcției personale se leagă între ele, se leagă de cele ale multor altora.

— Care-i prima amintire pe care o aveți cu tatăl dumneavoastră?

— Sunt mai multe amintiri suprapuse, fiindcă se repetau, cuprinse într-una sau două, cu tata la masa de lucru și, ceva mai personală, cu el povestind, seara, întâmplări din copilărie, cele mai multe hazlii.

— Ce nu l-ați întrebat niciodată pe Constantin Ciopraga și ați fi vrut să-l întrebați?

— Nu aș putea afirma că am întrebări majore nerezolvate. Firește, unele lucruri rămân nespuse la fiecare dintre noi, ori fiindcă nu le știm, ori fiindcă nu le putem exprima. Legat de dialogul cu tatăl meu, cred că el a fost cu atât mai autentic cu cât a durat mai mult: am fost mereu alături de părinții mei, ani întregi.

— Cum a suportat Constantin Ciopraga invidia celor din jur, pentru că, nu-i așa, un critic literar trezește, uneori, o gelozie literară cumplită?

— Nu l-am auzit niciodată pe tatăl meu vorbind despre vreun rival, despre vreo invidie pe care ar fi provocat-o. Ceea ce nu implică absența lor. Oricum, cred că ar fi cel puțin două explicații ale atitudinii sale. Una ține de încrederea în ceea ce făcea; cineva devotat lecturii și scrisului zilnic, fără perioade de pauză (cu excepția vacanțelor itinerante, o dată la câțiva ani) nu se îngrijorează prea lesne de zavistia celorlalți. Cealaltă explicație vine din încercările

războiului și ale lagărelor de prizonieri, care, prin duritatea lor, au adus ulterior o detașare de mâhnirile curente.

— Instituția criticului literar, așa cum o știm, va avea întotdeauna o lungă viață?

Întâlniri de neuitat

• Un dialog cu prof. univ. dr. Magda Ciopraga

— Va continua să existe interpretarea textelor, cred, sub diferite denumiri, corespunzând

anumitor metode. În mișcare, adică în devenire fiecare și în concurență unele cu altele. Chiar înainte de recunoașterea instituției critice, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, au funcționat maniere de lectură, ori alte instituții, de pildă școli de interpretare, care confereau ori nu legitimitate producțiilor literare.

— Ce mai înseamnă un critic literar în ziua de astăzi?

— Pe scurt, un critic ar trebui să fie cineva care, pe baza unei formări serioase, discută competent despre un text, despre mai multe texte, după ce le-a parcurs cu atenție. Nu aș neglija fundamentul moral al demersului său: el ar trebui să fie un observator de bună credință al „Republicii literelor”, un îndrumător binevoitor, mai mult decât un indicator de direcție care se pune în valoare.

— Scriitorii seamănă sau nu cu opera lor?

— Revenirea autorului în cadrul interpretării

literaturii, după autonomizarea excesivă din perioada structuralistă, a fost naturală. Profilul său vag, dacă nu chipul său, trece în operă, în po-fida tuturor ecranelor intermediare. Cum bine s-a spus, un roman își reprezintă autorul mai fidel decât o face corespondența sa ori o autobiografie oficială.

— Ce calități prețuiți mai presus de orice la un scriitor?

— Se știe că un scriitor este cineva care scrie bine, care acordă o atenție neobișnuită exprimării, mai intensă decât a altora, cei care se servesc de limbaj la modul curent ori specialiștii în felurite domenii. De la unitățile minimale, cum sunt sunetele, până la corpul integral al textului — totul se organizează într-o formă irepetabilă, singura capabilă să comunice conținutul său specific. Este bunăoară de neimaginat ca „Baltagul” — organizat cu o concentrare specială — să fie diluat în câteva volume. Dincolo de acordul dintre formă și mesaj, condiție „sine qua non”, s-a pus problema calității acestuia din urmă, a valorii morale sau spirituale pe care o prezintă un discurs întocmit cu iscusință. În aceasta, partea de răspundere care revine autorului nu este neglijabilă.

— Credeți că lumea va fi un loc mai bun peste 100 de ani?

— Nu e greu să ne închipuim o lume mai tehnologizată ca a noastră, ceea ce ar constitui un progres, cu condiția prezervării în paralel a

mediului natural. Dacă prin lume înțelegem omenirea, caracterele, mă tem că a vorbi despre perfecționare e o utopie.

— Trebuie să iubești ceea ce scrii?

— Scriem, cred, despre ceea ce iubim, într-un elan de cuprindere, despre ceea ce nu iubim, într-o tentativă de scăpare.

— Un scriitor are nevoie de confirmări, de recunoașteri constante?

— Da, cred că până și temperamentelor robuste, până și artiștilor validați de critică le sunt prielnice recunoașterile. Poate nu neapărat necesare, acestea prind bine. Există și cazuri de respingere a lor, care însă traduc, măcar în parte, tot dorința de recunoaștere, una de ordin reformator, încitând la schimbare. Se vede că nimeni nu e atât de solipsist încât să fie mulțumit cu un singur cititor, el însuși.

A consemnat Violeta MOȘU

Premiul național pentru proză „Ion Creangă”, Opera Omnia, ediția a IV-a

In organizarea Centrului pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare” Neamț se va desfășura, în zilele de 29 februarie și 1 martie, ediția a patra a Premiului național pentru proză „Ion Creangă”, Opera Omnia.

afla scriitorii și criticii literari Mircea A. Dia-

conu, Theodor Codreanu, Vasile Spiridon, Antonio Patraș, Constantin Dram și Cristian Livescu. Proiect cultural important pe agenda Centrului pentru Cultură și Arte „Carmen Saeculare”, finanțat de Consiliul Județean Neamț, Premiul național pentru proză „Ion Creangă”, Opera Omnia, va debuta sâmbătă, 29 februarie, când, de la ora 10:00, la sala de conferințe a Grand Hotel „Ceahlău” va avea loc simpozionul „Ion Creangă, în universalitate – 183 de ani de la nașterea marelui nostru clasic”, prezidat de acad. Nicolae Breban. Sunt invitați să participe scriitori din București, Timișoara, Iași, Cluj-Napoca, Vaslui, Bacău, Galați, Târgu Neamț, Bicăz, Roman și Piatra-Neamț. La finalul simpozionului sunt anunțate câteva lansări de carte. Vor fi prezentate publicului – de către prof. Mircea Coloșenco, Lucian Vasiliu (director al Editurii „Junimea” din Iași) și criticul literar Cristian Livescu – cele mai noi apariții de pe piața cărții: – „Viața altora” (Amintiri în seria Prozatori români laureați ai Premiului Național de proză „Ion Creangă”) – autor Eugen Uricaru; „Bojdeuca Ion Creangă – Din istoria primului muzeu literar din România” – autor Iulian Pruteanu Isăcescu; „Eugen

Uricaru. Monografie” – autor Ion Holban; „Explorarea unui miracol” – autor Cristian Livescu.

Duminică, 1 martie, în zi de sărbătoare, la împlinirea a 183 de ani de la nașterea marelui povestitor, pe prispa casei părintești, la Humulești, la ora 12:00, va fi anunțat laureatul ediției curente, care se va alătura astfel celorlalți trei câștigători ai Premiului „Ion Creangă”: Dumitru Radu Popescu, Nicolae Breban și Eugen Uricaru. Laureatul de anul acesta, un prozator român, care s-a impus conștiinței publice românești sau pe plan internațional, cu lucrări de certă valoare și ținută artistică, unanim apreciate de critica literară și de marele public, urmează să fie ales dintr-o listă de nouă nume, în ordine alfabetică: Gabriela Adameșteanu, Ștefan Agopian, Petru Cimpoeșu, Radu Cosașu, Florina Iliș, Bujor Nedelcovici, Dan Stanca, Dumitru Țepeneag și Varujan Vosganian.

În cadrul aceleiași ceremonii de la Humulești, scriitorul Eugen Uricaru, premiat anul trecut, va primi, din partea Primăriei și Consiliului Local Târgu Neamț, titlul de Cetățean de Onoare al orașului.

Valentin ANDREI

Prăvălia cu poezie se găsește în librăriile de pe rețeaua „Humanitas”, „Alexandria”, „Cărturești” și în toate librăriile care respectă cartea în general. La Piatra-Neamț se găsește la librăriile „Humanitas” și „Alexandria”. Ce este „Prăvălia cu poezie”? O carte cu eseuri despre poezie. Autori și cărți. Povești despre poeți și poezie. În continuare, un fragment din prefață:

” Nu știu dacă ai fost vreodată într-o prăvălie cu poezii...! Eu am fost, de asta am să fac o relatare de la fața locului! E ca în oricare prăvălie, marfă, expusă sau nu, colorată, aromată, împachetată... Poezie la butoi, poezie în baloturi mari, en gros, en detail. Sunt și variante atipice: pudră de poezie, parfum de poezie, tinctură de poezie. Am stat în prăvălie, într-un colț, uitându-mă, cică, la o etichetă de pe un borcan cu poezie din import, ceva intens colorat, dar de fapt priveam spre clienții care se învârtteau în jurul tarabei la care se vând poezii.

Lume de toată mâna, marfă de toată mâna. O gospodină împovărată cu trei sacose mari, cred că venea de la piață, își consultă o listă și cere fără să mai iscodească rafturile din față, semn că era o clientă veche:

– Vreau trei legături de poezie optzecistă, dar să fie mai proaspătă... Data trecută mi-ai dat mai mult vrejuri, fierb greu, arunc mult, nu-i nicio afacere...! Aveți cumva și niște rondeluri? Da...? A, sunt franțuzești... Da, împachetați-mi două bucați. Prospătură? A, un Dan Sociu...? Un Dan Coman? Un Manasia? Puneți-mi câte o sută de grame din fiecare, să încerc... A, nu, Gălățanu nu vreau, am luat data trecută juma' de kilogram, mai am și acum la frigider, mai fac câte o tartină seara când mă uit la televizor, la „Din dragoste”...! Ce aveți aici? A, Marta Petreu...! Dați-mi numai să gust, de poftă.

Un tip mai agitat se bagă peste femeia care îl privește cu un rictus de durere interioară, gata să spună:

„Ce lipsă de manieră la tineretul din ziua de azi!”. Dar nu spune nimic. Individul îl interpelează pe vânzător: – Ați avut ceva Ion Mureșan? Am auzit că au mai scos o șarjă de Ion Mureșan...!

Prăvălia cu poezie

– Nu, zice vânzătorul. N-am...! E posibil să fi apărut, dar ăștia nu distribuie judicios marfa. Ce-i bun bagă de multe ori numai la Parlament, la învârtiții ăia... Care nici nu citesc, că cititul slăbește, cică. Da, uite, am niște Angela Marinescu, proaspătă, „Întâmplări derizorii de sfârșit”, care a primit și premiul Uniunii Scriitorilor, recent... – Da...? Dați-mi două...!

– Dar bine, domnule, mie de ce nu mi-ai recomandat-o? Dai marfa pe sub mână, la pile? Vreau și eu două Angela Marinescu...! Și ține cont că am fost înaintea domnului... – Vanzătorul era în încurcătură: avea doar trei bucăți...! Și ca să scoată un oareșice profit din această cerere neașteptată de poezie Angela Marinescu, spuse bătos:

– Angela Marinescu se dă numai la pachet cu altă carte... Să zicem cu... – Ba n-ai să mă obligi să cumpăr nu știu ce versificator minor și penibil, speculantule! îi strigă bărbatul. Eu am să mă adresez Oficiului pentru Protecția Consumatorului, ca să verifice și sectorul acesta, al poeziei. Că prea adesea suntem duși de nas de autori, de editori, de critici, de

vânzători. Pe noi, cititorii, cine ne apără?

Bărbatul se enervase. Și poate că pe bună dreptate. Dar îl înțelegeam și pe bietul vânzător care se chinuia și el să scape de marfa proastă de pe stoc. Că avea o mulțime.

Între timp au mai intrat în prăvălie vreo câteva fetișcane, se vedea că abia acum dăduseră de gustul poeziei, că se uitau la rafturi cu in-

ziță, dar ori „celălalt pește” era viu, ori inima îi bătea prea tare, că bluzața se mișca spasmodic...! Oricum, în mâinile pufoase ale fetișcanelor poeziei păreau extrem de fragili, păreau că se risipesc filă cu filă.

O bătrână se învârti o vreme pe lângă vitrină, se uită prin geam înăuntru, era clar că nu vedea nimic după cum își mijeia ochii. Apoi intră. Părea să fie o profă învechită, care a învechit la rândul ei multe generații de consumatori de poezie:

– Aveți cumva ceva Minulescu? Sau vreun Arghezi? Sau vreun Stănescu?

– Da, distinsă doamnă...!, zise amabil vânzătorul. Avem la butoi, mai în fund...!

– Cum mai merge Eminescu azi, domnule?

– E ca zăcământul de fluturi, doamnă. Când umbli la un filon Eminescu fluturii dau din aripi iute, iute și te mai răcoarești...!

– Bine zis...! Uite, o vecină de-a mea a luat niște poezie douămiistă, preambalată și și-a declanșat o alergie de toată frumusețea. Cică poezia asta de acum e plină de euri, mai ceva decât produsele fast-food... Bagă „euri” ca să pară mai fătoasă, mai fițoasă, bagă arome, bagă tot felul de porcării. Că te apuci să citești și numai vezi că te umfli, că îți apar bube pe corp, că transpiri... Cu sănătatea nu te joci. Doamne, ferește! ...

N-am mai stat să ascult, deja începuseră să vorbească despre „istoria lui Manolescu”, intrau în bucătăria literaturii, a poeziei, își dădeau gusturile la ascuțit, așa că am luat și eu ceva de pe raft, la întâmplare, să nu par pe acolo vreun încurcă lume, vreun încurcă versuri. Și am ieșit...”

Adrian ALUI GHEORGHE

Stafia comunismului pe meleagurile mioritice

Comunistuleee! Așa a strigat în plină stradă după subsemnatul un coleg de breaslă de la o școală pietreană. Motivul? Grav, foarte grav. Cândva am fost propagandist la învățământul ideologic al cadrelor didactice. Foarte condamabil. Câteva cincinale comuniste am ridicat în slăvi binefacerile „epocii de aur” și asta, nu se uită niciodată. Înseamnă că am fost lacheul partidului de guvernământ. Lunar am cîrpit ca un cintezo în plină vară, colegilor mai despre viața nouă a satului românesc, omul-nou, geniul Carpaților și savanta de renume mondial cu patru clase primare. Mamă-mamă, ce i-am mai tocat mărunț-mărunț pe cursanți cu documentele de partid, cu partidul centru vital al întregii națiuni. Praful și pulberea s-a ales din ei. S-a întâmplat pe vremea când profesorul de istorie era „cineva” în școală, căftănit automat propagandist. De ce? Se știe, fabula mai frumos decât ceilalți dascăli despre comunismul luminos. Ridicarea la ranguri de propagandist era de fapt o promovare politică onorantă. Oferta făcută de partidul unic nu putea fi refuzată. Cine încerca să fenteze „promovarea” avea necazuri mari. Citește: rămânea fără ore de științe sociale. Fără pâine și salam cu soia.

Nu exagerez când spun că am fost un propagandist de gașcă, nu un „mămuțoi de partid” sau „propagandist doftanist”. Țineam dezbaterile lunare pe sărite, ca preoții de azi lecțiile la religie, făceam glume, numi plictisem cursanții cu lozinci prosteste, o bifam repede. Cu ochii permanent pe ceas și gata de ducă. Și totuși, n-a existat o armonie colegială. Ce discutau cârcotașii pe la colțuri? Ba că propagandistul e securist, ba că e sugativă Cabinetului de partid, ba că e rudă cu un ștab mare de la județana de partid...

Când a strigat „comunistuleee!” ca în pădure, m-am oprit din mers și l-am întrebat: care-i problema? S-a dat la mine. M-a întrebat tăios: „Nu îți este rușine să mai ieși pe stradă la promenadă?”, „Tot maculatură de partid precum Documentele Congresului al XIV-lea și programul partidului studiezi?”, „Comunistuleee!”. L-am lăsat să-și facă numărul apoi l-am abordat cu zăhărelul „Colega, i-am zis amical șoptit. Nu mă lași să-ți spun o poveste ce se merită povestită?” Și culmea, a acceptat. Ascultați-o și dumneavoastră.

Cuvântul comunism a fost auzit pentru prima dată la Paris în anul 1840. Apoi, bătrâna Europă a aflat treptat despre comunismul lui Marx Engels, Lenin... Îți mai amintești cum începea Manifestul comunist din 1848? „O stafie umblă prin Europa”, așa a ajuns stafia și pe meleagurile mioritice. Au adus-o tancurile sovietice dirijate de Ana Pauker și Emil Bodnăraș. Regimurile comuniste din Est au fost impuse de bolșevicii cu stea în frunte. N-au fost instalate prin alegeri corecte și libere. Au guvernat prin coerciție înălțurând orice opoziție politică, bazându-se pe o poliție bine structurată, în cazul României: securitatea. Ai înțeles d-le contestatar ideologic?

Cum noi, românii, suntem latini vulcanici și buni creștini n-am îmbrăcat pufoaică rusească și ciubotele asiaticilor cu plăcere. Când în ultimul război mondial am aflat năprasnic că „Vin rușii!” ne-am refugiat în păduri. Urbea noastră de sub Cozla a rămas pustie. Pietrenii s-au bejenit spre Doamna, Agărcia, Sărata, Valea Viei. Pentru noi, comunismul a fost o fantasmă prevestitoare de nenorociri. O umbrelă boită ideologic în culoarea roșie, menită să ascundă cumplitele dictaturi de clan, precum dejismul și ceaușismul. Primii comuniști băștinași apăruiți la Piatra-Neamț au fost mahalagii calici din

Precista care scoteau rumeguș cu targa din bașcă de la Fabrica de cherestea Foresta. Fabrică ce se află astăzi sub fundația colosului comercial francez Carrefour. Cum s-au numit primii comuniști din târgul Pietrei? Alămaru, Căciuleanu, Onțanu, Mardarie, Țoc, Prisecaru, Turtureanu... niște golani, zicea burghezul înstărit din târg.

Scumpul meu coleg revoltat, cum deschizi gura, cum scapi stoluri de porumbei. Dacă dorești să afli ce

se înțelege prin comunismul albanez, bulgar, polonez, românesc... citește nene, non stop. Citește-l pe istoricul și politologul român american Vladimir Tismăneanu: „Stalinism pentru eternitate. O istorie politică a comunismului românesc” dar și „Micul dicționar politic” ed. Politică București, 1981. Numai documentarea, informația, îți dau dreptul de a vorbi acuzator și la obiect. Nu mă crezi? Hai să-ți dovedesc.

Prof. univ. dr. Ioan Scurtu, nemțean de-al nostru de la Dochia, a respins în mod ferm conceptul de „regim comunist românesc”, evident pe baza unor studii profund științifice. Conceptul amintit a fost înlocuit cu formularea „regim socialist de esență totalitară”. Paradoxal

sau nu, părerea istoricului nostru a găsit susținere științifică și din partea altor exegeți (Dinu C. Giurescu și Al. Zub). Cum datele problemei s-au schimbat, semnatarul acestor rânduri nu putea fi comunist cum l-a acuzat învățătorul dușmănos. Am trăit și muncit în societatea socialistă multilateral dezvoltată, deci am fost un propagandist socialist. Formularea „comunist” vădește o comoditate de exprimare, nu una de gândire. Uitați-vă la filmele americane, când cineva îl face pe altcineva comunist, înseamnă că acesta e ultimul om al societății. A vorbi despre comunism nu este ușor.

Și încă ceva, pe lângă propagandist la cadre didactice am fost și disident. Da, da, ați citit bine. Am fost singurul profesor de la Șc. Nr. 9 Piatra-Neamț care a avut curajul să-l dea jos pe Ceaușescu. Atenție, după Revoluție. De unde? De pe peretele cabinetului de științe sociale unde trona ca un rege proletar. Nu am vandalizat portretul „celui mai iubit fiu”. Era deja executat. L-am încredințat B.O.B-ului format din trei colege care tremurau de frica securității. Ce i-am spus Tovarășului la despărțire? „Gata nea Nicu! Ți-ai trăit traiul, ți-ai mâncat mălaiul! Hai, pa!” Dacă trăia și acum ar fi avut 102 ani.

Cine a citit cartea – *Și eu am trăit în comunism*, editor Ioana Pârvolescu, Ed. Humanitas, București 2015, își pune numeroase întrebări. Una dintre interogații a devenit obsedantă. Iat-o: Oare răscundamnatul regim comunist numit astăzi de reputații istorici „regim socialist de esență totalitară” se va reinstala în țările unde democrația se clatină? De ce aceste gânduri? Pentru că unii dintre noi tânjesc după trecut, în timp ce alții cred că trăim vremuri de libertate deplină. Cred...

Despre turnători numai de bine.

Dumitru RUSU

SUMAR

Adrian ALUI GHEORGHE – *Prăvălia cu poezie* (pag. 22)
Valentin ANDREI – *Premiul național pentru proză „Ion Creangă”, Opera Omnia, ediția a IV-a* (pag. 22)
Vasile BAGHIU – *NOTE DE TRECERE - Profesorul în rol de om* (pag. 24)
Angelina BEGU – *Mica Unire sărbătorită la Soroca* (pag. 10) * *Federația Sindicală a Educației și Științei, în pragul celui de al VII-lea Congres* (pag. 24)
Ana BEJAN – *Soroceni nemuritori: ION CODREANU – PROMOTOR AL UNITĂȚII NAȚIONALE* (pag. 12)
Eugenia BOJOGA – *Cultul pentru limba română în paginile ziarului „Cuvânt Moldovenesc”* (pag. 10-11)
Paraschiva BUCIUMANU – *Un proiect Erasmus + la Colegiul Tehnic „Miron Costin”, Roman* (pag. 6-7)
Gianina BURUIANĂ – *Ingrediente ale performanței pedagogice și artistice • Interviu cu doamna Carmen Corlățeanu – director al Liceului de Arte „Victor Brauner”* (pag. 6-7) * *Am putut desena și zburda liniștit prin rai • Interviu cu pictorul Ioan Popei* (pag. 18-19)
COMUNICAT – *Ministerul Educației și Cercetării a lansat campania „MESERIA FACE DIFERENȚA!”* (pag. 5)

Lili CREȚU – *Basarabie, lacrima neamului meu • Recenzie de suflet la o literatură înlăcrimată* (pag. 16-17)
Mihai FLOROIA – *ASTRA - centru de unire a românilor prin cultură* (pag. 19) * *Spiritul Noica în spațiul românesc* (pag. 20)
Constantin GRASU – *Jubileul și demnitatea unei instituții (2)* (pag. 8-9)
Alexandru GROMOV – *Farmecul dascălului* (pag. 13)
Cristina GRIGORI – *Prietenie franco-română, în activități la Colegiul Național „Petru Rareș” Piatra-Neamț* (pag. 4-5)
Maria HAREA – *Pro memoria PETRU CĂRARE • 85 de ani de la nașterea scriitorului* (pag. 14-15)
Violeta MOȘU – *INFOCULT* (pag. 2, 3, 4, 5) * *Întâlniri de neuitat • Un dialog cu prof. univ. dr. Magda Ciopruga* (pag. 21)
Tamara PERETEATCU – *Pro memoria GRIGORE VIERU • 85 de ani de la nașterea poetului* (pag. 14)
Red. – *În memoriam Titu Maiorescu • 180 de ani de la naștere* (pag. 1-2) * *CALENDAR - februarie 2020* (pag. 12) * *CALENDAR - martie 2020* (pag. 13) * *Premiile Gopo 2020* (pag. 24)
Dumitru RUSU – *2020 - Anul marilor speranțe!* (pag. 3) * *Stafia comunismului pe meleagurile mioritice* (pag. 23)
Constantin TOMȘA – *Rememorări nemțene - februarie 2020* (pag. 12, 13, 14, 15, 16, 17) * *Semn de carte - Între legendă și document istoric* (pag. 20)
Ionuț ȚENE – *Ora exactă a literaturii române bate la Chișinău* (pag. 15)
Mircea ZAHARIA – *Lungul drum al legii spre lumină* (pag. 1-2)

NOTE DE TRECERE

Profesorul în rol de om

De la educatori de grădiniță și învățători la universitari, se poate spune că toți au rolul generic de profesori, iar pentru această misiune sunt necesare câteva calități nici mai mult, dar nici mai puțin decât umane. Unele sunt înnăscute, altele pot fi prinse din zbor cu ceva noroc, dar toate pot fi îmbunătățite printr-un efort continuu. Ele presupun, în fapt, vocație și chemare, fără de care totul devine dificil, atât pentru educatori, cât și pentru educați.

Capacitatea de comunicare, de exemplu, ajută la crearea unei atmosfere relaxate în sala de curs, oleacă de umor ștergând granița dintre catedră și bănci și umanizând pur și simplu procesul de învățământ. A formula întrebări simple pentru elevi sau studenți în timpul desfășurării lecției, chiar fără legătură cu tema, arată interes real pentru ei ca persoane, șterge impresia de activitate mecanică prestată din datorie și ameliorează frica prezentă adesea în aceste spații, coborând cu blândețe magistrul de pe soclu. Ceea ce nu-i puțin lucru.

A ști să asculți este, de asemenea, o calitate prețioasă în această muncă. Profesorul nu este un aparat de radio care livrează mesaje, ci o persoană care știe să se oprească din ceea ce spune la un moment dat, pentru a asculta pe cei cărora li se adresează, iar a asculta nu înseamnă doar a păstra tăcere în timp ce elevul încearcă să exprime niște gânduri, ci și a avea o reacție, a construi un dialog. Răbdarea de a asculta ce au de spus cei din bănci este generozitate pură, iar exprimarea lor liberă ar trebui încurajată mereu. Ceea ce, iarăși, nu-i puțin.

Disponibilitatea pentru colaborare cu alți profesori? Sună frumos. Dar cum poți să accepți că nu știi unele lucruri și că, în plus, vrei să le înveți de la alții? E ceva care îți poate șifona statutul, iar a recunoaște că unii colegi au reușit unele isprăvi și performanțe este primul pas, uneori împletit, înspre a accepta că poți învăța de la ei. Orgoliul este un dezastru în această poveste, oricum o barieră rigidă și nesuferită, iar a cere ajutorul înseamnă modestie și recunoașterea valorii celorlalți. Ceea ce, din nou, înseamnă mult.

Ar mai fi capacitatea de adaptare, cu atât mai importantă cu cât în zilele noastre lucrurile se schimbă rapid, ideile capătă noi nuanțe, iar trend-urile se demonetizează de la o oră la alta. Zice-se. Cum este posibil să și se ceară ție, profesor cu experiență, să renunți la învățătura îngurgitată acu' treizeci de ani? Dar a te crampona de lucrurile vechi și a refuza schimbarea și noul privează în primul rând elevii și studenții de învățătură la zi și blochează progresul. Ceea ce, departe de a fi puțin lucru, e chiar grav.

Nu trebuie uitat însă că o calitate esențială în această profesie este pasiunea pentru domeniu, lucru care îi motivează cel mai bine pe cei pe care încerci să-i înveți. Pasiunea se vede în interesul pentru noutăți, în contribuțiile pe care le aduci prin publicarea unor articole, studii și cărți, în entuziasmul cu care împărtășești învățătura la clasă. Iar dacă ea este însoțită și de spirit de organizare rezultatele nu vor întârzia să apară. Dar de unde până unde atâta pasiune? Mofturi.

Nu în ultimul rând, trebuie amintite bunătatea și empatia. De ele depind construirea unei bune relații profesori-elevi. A fi profesor bun înseamnă și a fi om pur și simplu, adică a te purta firesc și în acord cu anumite valori pe care se presupune că vrei să le transmiți: onestitate, cinste, spirit de dreptate, compasiune, respect pentru cultură.

Dar cum adică să fii bun? Dacă ești bun, ți se urcă în cap! Mai bine să fii dur, pentru că, spun unii, așa își vor aminti de tine. Cu severitate îi faci oameni, parcă așa sună o bravă învățătură strămoșească. Pentru că severitatea e ruptă din rai, nu? Restul sunt povești de adormit copiii.

Prof. psih. Vasile BAGHIU

Federația Sindicală a Educației și Științei, în pragul celui de al VII-lea Congres

Pentru Federația Sindicală a Educației și Științei din Republica Moldova, anul 2019 a fost marcat de desfășurarea campaniei de raportare și alegeri la toate nivelurile. Organizațiile sindicale primare din instituțiile educaționale au făcut totalurile (*dă-rile de seamă asupra*) activității pentru ultimii cinci ani și și-au ales liderii pentru următorul mandat de cinci ani.

Campania a fost o oportunitate și o tribună pentru membrii de sindicat, delegații și participanții la conferințe și adunări putând să-și expună opiniile, viziunile, obiecțiile critice și sugestiile pentru îmbunătățirea activității.

Pe parcursul ultimului mandat s-au obținut unele realizări importante pentru membrii de sindicat, dar nu fără efort și ieșiri în stradă: majorări salariale semnificative; aprobarea unor facilități pentru membrii de sindicat prin semnarea unor acorduri adiționale la Convenția colectivă; completarea și îmbunătățirea legii salarizării, adoptată în mare grabă și cu multe închitășii.

Ridicarea statutului cadrului didactic, reîntoarcerea tinerilor la catedre, diminuarea birocratizării la locul de muncă al pedagogului sunt doar unele aspecte care solicită implicarea Sindicatului spre soluționare, în cel mai scurt timp.

Cel de al VII-lea Congres al FSEȘ se va desfășura la Chișinău pe data de 5 martie 2020. La Congres vor participa cca 170 de delegați și invitați din organizațiile afiliate și se vor aproba obiectivele strategice pentru principalele domenii de activitate ale Federației. Totodată, Congresul va alege conducerea Federației Sindicale a Educației și Științei pentru următorul mandat de cinci ani.

Angelina BEGU

Premiile Gopo 2020

9 l de filme românești, lansate în cinematografe sau festivaluri naționale și internaționale în 2019, intră în cursa pentru nominalizările la cea de-a 14-a ediție a Gălei Premiilor Gopo, cel mai important eveniment care recompensează și celebrează realizările anuale ale cinematografiilor românești.

22 de titluri de lungmetraj se regăsesc pe lista propusă pentru nominalizări, printre acestea numărându-se filme de debut, cum sunt *Monștri* (r. Marius Olteanu), *Mo* (r. Radu Dragomir), *Touch Me Not* (r. Adina Pintilie), *Maria, Regina României* (r. Alexis Sweet Cahil), *Să nu ucizi* (r. Cătălin Rotaru, Gabi Virginia Șarga), pelicule semnate de regizori aflați la al doilea film, ca *Arest* (r. Andrei Cohn), *Cap și Pajură* (r. Nicolae Constantin Tănase), filme ale unor regizori consacrați, precum *La Gomera* (r. Corneliu Porumboiu), *Parching* (r. Tudor Giurgiu), *Heidi* (r. Cătălin Mitulescu), *Călătoria fantastică a Maronei* (r. Anca Damian) și *Cardinalul* (r. Nicolae Mărgineanu), dar și titluri cu un răsunător succes la box-office, ca *5 Gang – Un altfel de Crăciun* (r. Matei Dima) și *Oh, Ramona* (r. Cristina Jacob). *Creativ* (r. Ioana Grigore), *Distanța dintre mine și mine* (r. Dana Bunesco și Mona Nicoară), *Emigrant Blues: un road movie în 2 ½ capitole* (r. Mihai Mincan și Claudiu Mitcu), *Guvernul copiilor* (r. Ioana Mischie), *Jur-*

nalul familiei-Escu (r. Șerban Georgescu) sau *Timebox* (r. Nora Agapi) sunt doar o parte dintre cele 14 producții înscrise la categoria documentar.

Juriul de preselecție, care va stabili nominalizările pentru toate categoriile, a fost desemnat de către board-ul consultativ al Gopo și este alcătuit din 11 profesioniști din domeniul cinematografic: **Bogdan Mustață** (regizor), **Cristina Ionescu** (monteur), **Cristina Hoffman** (co-fondator Aristoteles Workshop), **Dan Chișu** (regizor și producător), **Diana Cavallioti** (actriță), **George Dăscălescu** (director de imagine), alături de criticii și jurnaliștii de film **Alin Ludu Dumbravă**, **Andra Petrescu**, **Cristi Luca**, **Flavia Dima** și **Manuela Cernat**.

Nominalizările la toate categoriile Premiilor Gopo vor fi stabilite în luna februarie. După anunțul nominalizărilor, peste 600 de profesioniști activi din toate domeniile industriei de film românești vor fi invitați să voteze pentru desemnarea câștigătorilor trofeelor Gopo 2020, prin intermediul unui mecanism de vot asigurat de prestigioasa firmă de audit și consultanță PwC România, cu care organizatorii Premiilor Gopo au demarat un parteneriat încă din 2011. (**Red.**)

APOSTOLUL – revistă a cadrelor didactice din județul Neamț, serie nouă, apare prin colaborarea Sindicatului Învățământ Neamț, Asociației Învățătorilor din județul Neamț (martie 1999) și Federației Sindicale a Educației și Științei din Republica Moldova (aprilie 2019)

FONDATORI • noiembrie, 1934: C. Luchian, V. Gaboreanu, V. Scripcaru, M. Stamate, I. Rafail, M. Avădanei • **martie, 1999:** Florin Florescu, Ștefan Corneanu, Gheorghe Amaicea, Dumitrița Vasilca

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE: Gabriel PLOSCĂ – director general, Iosif COVASAN – director economic, Liviu RUSU, Gabriela GRIGORE.

CONSILIUL DE REDACȚIE: Mircea ZAHARIA – redactor-șef, Constantin TOMȘA – redactor-șef adjunct, Angelina BEGU – redactor-șef adjunct (Chișinău), Mihai FLOROAI, Gianina BURUIANĂ, Violeta MOȘU, Dorel NEMȚEANU – DTP; Dorin DAVIDEANU – editor online.

ISSN - 1582-3121

Redacția
și administrația:
str. Petru Rareș nr. 24,
Piatra Neamț.
Tel/fax:
0233.22.53.32
revista_apostolul
@yahoo.com